

Mattup ere ki poone Pool yi riije a ñon a Korent

Ej urzi k'ono ñon kun t'oone adda mattup ettiyo

Mattup ette Pool yi riije a ñon i ziipe addan a Isa a geeger Korent, tod'te geeger ki siido Yawudiyagi ye. Pool y'iide ki Korent a torquwadi ere ki sirwe, y'an di gizite Rabila Majjaanawa a Yawudiyagi wo a Yawudiyagi ye. Injino ñon baadan Yawudiyagi ye an di ziipe addan a Isa.

Ki poone Pool y'a raana mattup ette, kane ñon Korent ton an i-riije mattup te, wo adda mattup gette an di y' tundite a urzi suldi baadan, wo ñe kooke wede pay Pool y'an ele aame y'iide di kane geñ, baadan an d'iili an ki sooru eego ye. Pool y'a illiga rabila a urzi lekkiyo ñon Korent te, wo a yode i gi di t'ize unse ye. Wo y'a dihe y'an di-kime onaman ñon an'ni riije adda mattupadan, wo y'an t'eele kooke pay.

Adda mattup ette Pool y'an di ruutite a suldi baadan, aakede: ahuntu tudde ki ñon ogiyo ti suma k'Isa, a urzi boliyo, a urzi seedu, a urzi k'aadumu sey wede an eliyo sefeke a longayi, a urzi suldi ñon Unde Kamilen t'eliyo, wo a urzi baldiya ki ñon i t'inda. Wo y'an di ruute son geyyiso tudde gette, tod'te ti jiiire suldi pay.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nun Pool, nun wede Raa yi ni wiike n'a t'ize wede zina k'Isa Almasi, aa Raa yi dehu. Ay raaniya ti leema Susten, ² a kane ñon ki Raa ogiyo ti suma

k'Isa a geeger Korent*, kane d'ofɔŋ Raa yi'ni wiike an t'ize d'ofɔŋzɪ, y'an uuye kese a yode t'urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi, wo ti kane d'ofɔŋ pay i waaku suma Galmeegiŋ Isa Almasi, a ume tuuku toŋ maŋ, yoŋ Galmeegaŋ wo Galmeegiŋ pây. ³ Geŋ beeko ti toose ki Meegiŋ Raa ti Galmeega Isa Almasi i koonaa eggun.

Beehiyko a d'ofɔŋ geeger Korent

⁴ Kono kune geŋ nuŋ daa puukiyo ni rootiyo koɗuwo a Raa a urzi beeko ere y'un ele t'urzi k'Isa Almasi. ⁵ Derec, kune kun lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi geŋ, a kune Raa y'un ele laale ki sulɗi pay, aakede urzi kazita k'ono wo ita suuniyo pay. ⁶ Geŋ ki kotto, aame ay un gizite rabila ere k'Almasi, kun di-ziiɗa zakidɗi adda k'addugun. ⁷ Injino maŋ ankenno munda wede Raa y'eliyo ti beekadɗiŋ, a kune soo toŋ un ki biite ye, kune d'ofɔŋ i delliyo onniyo ere Galmeegiŋ Isa Almasi y'a kiza tuddɗi a d'uwu pay geŋ me. ⁸ Geŋ yode y'un di'n isa d'ofɔŋ i seedu zakidɗi bini d'angu. Injino maŋ, a onniyo ere ki Galmeegiŋ Isa Almasi yi kimo'ŋ, wenda soo toŋ yi k'aana yi ki zaapa ono eggun ye. ⁹ Geŋ derec, Raa y'unni wiike kun di lekke kettiyo kaŋ soo ti Ulɗi Galmeegiŋ Isa Almasi, yoŋ yi seedu zakidɗi a munda wede yi ruute y'aasa me.

Âhuntu tudde ki d'ofɔŋ ogiyso ti suma k'Isa

¹⁰ Zemb'a ki nuŋ, enno munda wede n'un t'eele kooke ti suma Galmeegiŋ Isa Almasi me: Kun t'okkiyo kaŋ soo, tuddugun kun ti t'ahinte ye, kun t'iso addugun soo, elkisagun toŋ soo. ¹¹ Zemb'a ki nuŋ, ni rootiyo injino kono d'uwu an iido ti dan Kilowe an o di ruute, kun orbite

---

* 1:2 1.2 Korent gette geeger meeda ki siidɗo k'Akayi, wo Akayi gette siidɗo soo tod'te adda siidɗiyagi pay ti kaaga d'ofɔŋ Romen ga-dukke, tod'te a kese d'andi ki siidɗo ere ankenno an ti waaku Gires.

ono k'ulpi ti tuddugun. ¹² Geɗ enno munda wede ni dehu n'a roote me: Kune ti diinagun wede tuuku toɗ yi rootiyo, yi d'eesiyo: «Nuɗ ki Pool», wede soɗ «Nuɗ ki Apolos», wede soɗ «Nuɗ ki Piyer» wo wede soɗ «Nuɗ ki Almasi». ¹³ Munda wede kun isiyo geɗ, aa Almasi tuddi dokkide. Kun oo ki ti rooti doo, an tiike kono kune ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaɗ tontilko, nuɗ Pool ko? Kunun an unni zuyye batem ti suma nuɗ Pool ko?

¹⁴ Nuɗ ni rootiyo koɗuwo a Raa kono ti diinagun wenda soo toɗ ni ki zuyye batem ye, daa ki Kirisipus ti Gayus ye maɗ. ¹⁵ Injino maɗ wenda soo toɗ umbo aane a roote an yi zuyye batem ti suma nuɗ Pool me. ¹⁶ Wayya, nuɗ o dunde, ni zuyye batem soɗ Stepanas ti doɗ boozí, wo ni k'elkiyo ye baa wenda ti doolo wede ni y' zuyye batem sey me. ¹⁷ Kun suune Almasi yi n'igibo, duwo n'a ki'n suyyite batem ye, wo de n'an di kizite Rabila Majjaanawa. Wo ni ki kazita'ɗ ono doɗ unse, kono duwo an gi di'n wolle nuɗ aa wede suuniyo k'ono ye, para maɗ unto ere k'Almasi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaɗ tontilko gette, a t'isa aa munda ki bita.

Almasi, toogo Raa wo suuniyo k'ono ere ki Raa

¹⁸ Ono doɗ in kazita a tukk'Almasi y'inda ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaɗ tontilko geɗ, a kane doɗ i lekkiyo a urzi daggiya, ono geɗ an ollige'ɗ aa ono doɗ maadagi, wo de a kine doɗ Raa y'in utte, ono geɗ in di'n ollige, kane toogo ki Raa batum. ¹⁹ Derec, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Kane doɗ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono, suuniyo k'onamaɗ gette n'an ti dagga,

kane ɗoŋ eedarɗ soodo a elkiso, elkisadarɗ soodo gette n'an ti t'isa ki bita†.»

²⁰ Injkiŋo maŋ kane ɗoŋ suuniyo k'ono eŋ, an di roote moo sey me? Ɗoŋ suuniyo k'oogoro Muusa eŋ, an di roote moo sey me? Ɗoŋ niikiyto k'ono k'ozzinagi ɗoŋ aŋkenno eŋ, an di roote moo sey me? Ɗerec, suuniyo k'ono ere adda duniya ette, Raa yi-t'ize aa suuniyo ɗoŋ maadagi‡.

²¹ Ki kotto kane ɗoŋ duniya ti suuniyo k'ono ere k'aggadarɗ, an k'iine an ki ti zuune ye suuniyo k'ono ere ki Raa te. Injkiŋo maŋ Raa ulbí i-d'ize uŋse y'an di'n utte kane ɗoŋ i ziipe addarɗ a yode t'urzi kazita k'ono ɗoŋ ɗuwo an elkiyo ono ɗoŋ maadagi geŋ me. ²² Kane Yawudiyagi an dehu an di wolle sulɗi k'armika a kize onamiŋ in kazita ɗerec, wo kane Girek an dehu urzi suuniyo k'ono. ²³ Wo ɗe kaye ay kazita Almasi an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko, wo a kane Yawudiyagi ono geŋ an t'ize aa morkolo morkiye. Wo a kane ɗoŋ Yawudiyagi ye an elkiyo ono ɗoŋ maadagi. ²⁴ Wo ɗe ki kane ɗoŋ Raa yi wiike, ise Yawudiyagi ise Yawudiyagi ye toŋ, an suune yo Almasi toogo Raa wo suuniyo k'ono ere ki Raa. ²⁵ Munda wede Raa y'isiyo wo ɗuwo an elkiyo yoŋ ki maade geŋ, maadikadí gette ti jiire suuniyo k'ono ere ki kane, wo munda wede ɗuwo an elkiyo Raa toogadí baata geŋ, toogadí gette ti jiire ere ki kane.

Munda wede Raa yi biire

²⁶ Zemba ki nuŋ, kun wollo kay, ti diine kune ɗoŋ Raa yi wiike'ŋ, a eda ɗuwo kune aŋ wee wee, ɗoŋ suuniyo k'ono baata, ɗoŋ toogo baata, wo ɗoŋ adda ɓoozarɗ sundaŋ ti môolo baata. ²⁷ Wo ɗe Raa yi biire munda wede aa ki maade a eda ɗoŋ duniya, kono y'an di'n t'ele sukiyagi a

† 1:19 1.19 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 29.14. ‡ 1:20 1.20 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 44.25.

kane dɔŋ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono. Raa yi biire munda wede toogadi baata a eda dɔŋ duniya, kono y'an di'n t'ele sukiyagi a kane dɔŋ an elkiyo an d'ede toogo. ²⁸ Raa yi biire munda wede a eda dɔŋ duniya yoŋ ki bita, duwo an di y' koogire wo an di y' woliyo t'umbo soo geŋ, kono y'a latte munda wede duwo an yi woliyo beehiye i-d'ede suma. ²⁹ Raa y'ize iŋkino kono wede tudde soo toŋ umbo a kili tuddi a daanadi me. ³⁰ Yoŋ y'un ti'n gitte kaŋ soo ti Isa Almasi. Wo yo Almasi geŋ, y'a t'ize a kine urzi suuniyo k'ono ettiyo ti Raa. T'urzi k'Almasi Raa y'in di'n isiyo dɔŋ ki diine a daanadi, y'in di'n ooyiso kese a yode, wo yi'n di'n adɔfiya t'adda k'oldiko. ³¹ Geŋ ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede yi dehu yi t'imme tuddi maŋ, y'amma tuddi a munda wede Galmeega Raa y'ize§.»

2

Kazita a urzi k'unto k'Almasi

¹ Ki nuuno zamba ki nuŋ, ti poone n'iide di kune kono n'un di gize munda wede ombide ki Raa. Aame geŋ n'un ki ruutite ono dɔŋ a ki jiiere eggun ye, wo soŋ n'un ki ruutite ti suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo ye. ² Nuŋ, di kune n'a dihe t'addo pay miŋ, n'un kizite rabila k'Isa Almasi, Almasi an tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko danjal. ³ Kono kamo aame nuŋ batum di kune geŋ, toogado baata, o d'ede orgiso baadan wo ni ŋoŋŋirso*. ⁴ Dooyisado ti ono dɔŋ n'un gizite geŋ, kane'ŋ munda a ti'n t'okkiye ti suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo kun d'oyye eego umbo. Wo de kane ono geŋ toogo ere k'Unde Raa t'un ti'n gize kereŋ. ⁵ Iŋkino maŋ

§ 1:31 1.31 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 9.22-23. * 2:3 2.3 Kun wollo adda mattup ki Naabo dɔŋ zina 18.9.

zaapu k'adduguj a Isa gette, ti ki konso ekki suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi d'uwu ye, wo d'e ti konso a toogo Raa.

Suuniyo k'ono ere ki Raa

⁶ Derec, kaye ay anni dooyiso urzi suuniyo k'ono soo injkino a d'oj i-dirse a urzi zaapu k'addaŋ a Isa. Wo d'e ay an ki'n dooyiso suuniyo k'ono ere ettiyo ti d'oj duniya ye, suuniyo k'ono ere ki mozagi d'oj ki duniya ye, kane geŋ saŋ an t'isa ki bita. ⁷ Wo d'e kaye ay anni dooyiso suuniyo k'ono ere ki Raa ombid'e, wo tod' ti lekkiyo ombid'e a d'uwu me. Tode gette Raa yi ti biire ti poone a kine, ti poone y'a okkima duniya botto too, kono y'in di'n t'etta k'adda dary'ikadí. ⁸ Ti diine mozagi d'oj ki duniya geŋ, suuniyo k'ono gette wenda soo toŋ umbo i ti suune me. Aame an ti suune kotto maŋ, Galmeega yoŋ goole a jiiire pay geŋ an ki y' taake ye ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko me. ⁹ Wo d'e ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Munda wede ersa ti ki y' wulle ye, kuude yi ki y'illiga ye, wo munda wede wedusu yi k'ilke eego ye geŋ, kane Raa y'i'n ikkima a d'oj i y' giyye†.»

¹⁰ Wo geŋ a kine t'urzi k'Unde Kamilen, Raa y'in t'iid'iba ita ki suldi d'oj ombid'e geŋ me. Derec, Unde Kamilen gette suldi pay ti'ni suune, ise suldi d'oj ombid'e ki Raa adda k'addí toŋ maŋ. ¹¹ Wee wee t'adda diine d'uwu eŋ, aane a suune munda wede adda k'adde bakadí me, daa ki unde ere adda k'addí ye maŋ? Injkino kay munda wede adda k'adde Raa, wenda soo toŋ umbo a yi suune me, daa ki Unde Raa ye maŋ. ¹² Ki kine in k'uune unde ere ki duniya ye, wo d'e in uune Unde ere ettiyo ti Raa, kono in di suune suldi d'oj pay Raa y'in eliyo t'urzi beekadí. ¹³ Wo ekki suldi geŋ, ay ki rootiyo'ŋ t'ono d'oj ettiyo

† 2:9 2:9 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 64.3; 52.15.

t'urzi suuniyo k'ono ere ki d'uwu ge dooyiso ye, wo d'e ay rootiyo t'ono d'ofon Unde Raa t'ayni dooyiso. Geŋ iŋkino ay di kazita suldi d'ofon d'erec ettiyo t'urzi k'Unde Raa, a kane d'ofon an d'ede Unde gettiyo.

¹⁴ Wede y'elkiyo a urzi tudde d'aŋŋal geŋ, yi k'ambe ye a suldi d'ofon ettiyo t'urzi k'Unde Raa me. Kane geŋ a yode aa ono d'ofon maadagi, yoŋ yi k'aane itadaŋ yi ki ti suune ye, kono suldi geŋ t'urzi k'Unde Raa d'aŋŋal wede y'aane y'anni suune me. ¹⁵ Wo d'e wede i-d'ede Unde Raa geŋ, suldi pay y'aane y'an ozire, wo ki yode batum wenda soo toŋ umbo a aane a d'ekke booro eedi me. ¹⁶ Ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wee wee aane a suune elkiyo ki Galmeega Raa te?

Wee wee aane a yi dooye me‡?»

Wo d'e kine'ŋ, in d'ede elkiyo ere k'Almasi gette adda k'addiŋ.

3

Doŋ i ki dirse ye a urzi zaapu k'addaŋ a Isa

¹ Ki nuŋ maŋ, zamba ki nuŋ, aame n'iide di kune geŋ n'un ki ruutite aakede a d'ofon an d'ede Unde Raa ye. Wo d'e n'un ruutite aakede a d'ofon i lekkiyo aa tuddaŋ ti dehu, kono kune aa iŋni sunni a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi me. ² Ono d'ofon n'un gizite geŋ aa n'un ele udu kun d'iibe, ombo ere zakidi ye, kono ombo gette kun ki ti-t'oomi ye*. Wo d'e aŋkenno toŋ kun k'aane kun ki ti-t'oomi ye, ³ kono kune'ŋ lekkiyaguŋ daayum aa tudde ti dehu. Ni rootiyo iŋkino kono a diinaguŋ un d'ede kolbiso wo niikiyto, geŋ i-kaza kune'ŋ lekkiyaguŋ aa tudde ti dehu. Ki kotto, kune'ŋ sooruguŋ pay gette aa

‡ 2:16 2.16 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.13. * 3:2 3.2 Kun wollo adda mattup ki Eber 5.12-14.

ki ɗon tudde ɗanɗal. ⁴ Wo aame ti diinagun wede son yi d'eesiyo: «Nun ki Pool», wo wede son: «Nun ki Apolos» man, geɗ kun rootiyto aa ɗon tudde ge rootiyto ɗanɗal.

Tuddugun Boy Raa

⁵ Kun di niikiyto a tukki nun Pool ti Apolos min, kaye moo baadi me? Kaye min ɗon naabo Raa ɗanɗal, wo t'urzi kaye kun di ziipe addugun a Isa. Kaye wede tuuku ton y'ize naabo ere a-t'ette a munda wede Galmeega yi ele. ⁶ Aakede iido ki poone nun Pool n'a-giira buzu, san Apolos y'a d'ibiti ahu, wo ɗe Raa siidi a y'udɗe buzu wo yi d'ohire me. ⁷ Injino wede i giira ti wede ibiti ahu geɗ, kane sundaɗ umbo, wo ɗe suma ki Raa wede buzu yi-ti y'adɗiya wo yi d'ohire. ⁸ Wede i giira ti wede ibiti ahu geɗ, kane kaɗ soo wede a ceere bakadi umbo. A wede tuuku ton Raa yi di t'ela rannadi a naabadi ere y'ize. ⁹ Ni rootiyo injino kono kaye ay naabiya kaɗ soo naabo Raa te, wo kune doome Raa.

Wo son kune boy wede Raa y'oozige. ¹⁰ Raa a beekadi y'o d'ele urzi k'isiyo naabo di kune aakede wede y'ilke wo y'a-riike ita boy, geɗ nun n'a-ziipe ita boy te, wo wede doolo yi d'oozige eego. Wo ɗe wede tuuku oozige geɗ, yi koon metike a urzi k'oozigayi geɗ me. ¹¹ Derec, Isa Almasi Raa y'a ti y' ziipe aakede ita boy wede soo ɗanɗal, injino wenda soo ton umbo a aane i-zaape ita boy ti doolo me. ¹² Ekk'ita boy gette ɗon ongo an d'oozige ti sulɗi ɗon aakede: dap, maala gurus, ise mongali ɗon majjandani, ɗon ongo ti inda, ti seemi ise ti bulgo. ¹³ A onniyo ere Raa yi ɗekka booro gette, naabo wede tuuku ton itatu a t'adɗa kereɗ. Derec, onniyo gette naabo wede tuuku ton Raa yi-ti t'ela adda k'uwwo y'a ti naama. Injino wede tuuku ton y'a-wolla naabadi oldo kunuɗ, beehiye koo man? ¹⁴ Aame wede yi niibe wo naabadi gette uwwo ti ki t'igga ye man,

yoŋ geŋ y'a t'oona raŋnadí. ¹⁵ Wo ðe aame wede naabadí i t'igga maŋ, yi ki t'oona ye raŋnadí te. Yode batum Raa y'a y'utta, wo geŋ aakede an y'irgo ti biza k'uwwo.

¹⁶ Ki kotto kun suune kune 'Boy Raa, wo Unde Raa ti lekkiyo adda k'addugun. ¹⁷ Aame wede yi litta 'Boy Raa maŋ, yode toŋ Raa y'a ti y' latta. Derec, 'Boy Raa geŋ yoŋ kamilen, wo 'Boy Raa miŋ yoŋ kune batum.

Kune ki Almasi

¹⁸ Kune'ŋ wenda soo toŋ y'oola elkisadí ti ti y' dagga ye. Aame wede ti diinagun y'elkiyo yoŋ i-d'ede suuniyo k'ono a urzi lekkiyo ðoŋ duniya maŋ, yi t'iso aa ki maade kono y'a t'isa wede i-d'ede suuniyo k'ono ki kotto. ¹⁹ Derec, suuniyo k'ono ere ettiyo ti ðoŋ duniya gette, a ðaana Raa tod'te aa munda ki maade, kono ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo ðoŋ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono geŋ, Raa yi-ti'n seððu t'urzi metiŋkadar†.» ²⁰ Wo soŋ an riije, an'de: «Galmeege Raa yi ti suune elkiyo ki kane ðoŋ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono gette, yi suune tod'te ki bita‡.» ²¹ Kono k'inkino geŋ, wenda soo toŋ tuddí yi kili ye t'urzi wedusu me. Derec, sulði pay geŋ kane ki kune, ²² ise nuŋ Pool, Apolos wo Piyer, ise duniya, lekkiyo wo unto, ise sulði ðoŋ ankenno wo sulði ðoŋ etto k'ita toŋ maŋ. Kane pay geŋ miŋ ki kune. ²³ Wo ðe kune ki Almasi, wo Almasi yoŋ ki Raa.

4

Galmeege ðaŋŋal i ðekka booro me

¹ Inkino maŋ i dehu kaye'ŋ ðuwo an ay di'n wolle ðoŋ naabo k'Almasi, wo ðoŋ i yeeriyo sulði ðoŋ ombide ki Raa. ² Wede yeeriyo geŋ, i dehu y'a t'ise wede i seððu

† 3:19 3.19 Kun wollo adda mattup ki Zop 5.13. ‡ 3:20 3.20 Kun wollo adda mattup ki Soom 94.11.

zakidfi a urzi naabadí. ³ Ki nuuno, ise i dɛkke booro a eedó kune, ise dɔŋ dɛkkiyo booro toŋ maŋ, nuŋ i ki n'aadumu ye. Wo dɛ nuŋ batum ni ki dɛkke booro a eedó ye. ⁴ Ki kotto nuŋ munda wede k'oldfiko a eedó ni ki suune ye, wo dɛ geŋŋo toŋ i-ki kaza nuŋ ki diine a dɛana Raa ye. Wede i dɛkka booro eedó'ŋ yode Galmeega. ⁵ Kono k'inkino geŋ wede tuuku toŋ kun dɛkke booro eedí ye, ki poone onniyatú t'a aana, onniyo ere Galmeega y'a kimo y'a t'oodiba ita ki suldi dɔŋ aŋkenŋo i lekkiyo ombide adda zimolo, wo elkiyo dɛwo ere adda k'addaŋ toŋ y'a ti waara pây. Inkiyo maŋ onniyo gette wede tuuku toŋ Raa y'a yi t'imma a naabadí ere y'ize te.

Koliyo tudde ki zemba dɔŋ a Korent

⁶ Zemba ki nuŋ, ni rootiyo inkiyo a tukki nuuno batum ti Apolos kono un di'n dooye. Nuŋ ni dehu kun di wolle urzi lekkiyadey, wo t'urzi geŋ kun di suune ita k'ono dɔŋ dɛwo an rootiyo, an'de: «Kun ti doopida yirwe ye, kun lekko a ono dɔŋ an riŋe geŋŋo.» Inkiyo maŋ wenda soo toŋ ti diinaguŋ yi kila tuddí yi t'eesa, yi t'umbe yode enno wo yo eŋ mendí me. ⁷ Wee wee a ruute kee ki jiiire dɔŋ ongo me? Ki kotto, suldi pay dɔŋ a-d'ede geŋ a ele Raa. Wo dɛ a ele Raa maŋ, ki moo me ki-koliyo tuddá aakede a-k'ele Raa ye me?

⁸ Aŋkenŋ kun elkiyo suldi dɔŋ pay adduguŋ i dehu kun uune baa! Kun t'ize dɔŋ laale baa! Kun t'ize mozagi baa, wo dɛ kaye'ŋ, ay ki t'ize ye! Kune kun t'ize mozagi ki kotto maŋ, geŋ beehiye, inkiyo kaye toŋ ay d'ooma moziko ti kune kay! ⁹ Wo geŋ nuŋ n'elkiyo kaye dɔŋ zina k'Isa eŋ Raa y'ay ti'n ziipe dɔŋ k'ita ti dɛwo pay. Kaye aa dɔŋ booro ti'ni ziidfa ki tôwwo a dɛana dɔŋ duniya, kono an ay di'n udfde a bere dɔŋ duuru, an ay di'n okko maade a dɛanadaŋ wo a dɛana maaleekiyagi

pây. ¹⁰ Kaye ðoŋ maadagi kono k'Almasi me, wo ðe kune ðoŋ suuniyo k'ono a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Almasi. Kaye toogadey baata, wo ðe kune ðoŋ toogo. Kune'ŋ an un d'eliyo suma, wo ðe kaye an ay di'n wolleiyo aa ðoŋ bita! ¹¹ Bini aŋki toŋ kaye daayum mosogo wo ôrme, ossiyo toŋ ay baatiya, an ay d'isiyo ulsu, ay d'ambu k'ume soo me soo me, ¹² ay d'oodfibe yeebadey a naabo ti beezey ðoo miŋ ay d'ombô kollo. Duwo an ayni kaldita toŋ, ay tonduyo Raa y'an di-zaape beeko. Duwo an ayni dabirsa a urzi k'Isa toŋ, ay d'ombine*. ¹³ Duwo an ay rootiyo ono ðoŋ ulpi toŋ, kaye ay an di-kama onamaŋ ti golla ere tasse. Bini aŋki toŋ kaye ðuwo an ayni wolleiyo aa disse ki ðoŋ duniya, aa ganigi wede ðoŋ duniya pay an y'azzuru.

Geyyiso Pool a ðoŋ ki Korent

¹⁴ Nuŋ ni raaniya ono eŋ, kono n'un gi di'n t'ele sukiyagi ye. Wo ðe ni raaniya kono n'un di-tooke kuudugun, aakede kune inñizó ðoŋ ni giyye baadaŋ. ¹⁵ Ise un d'ede ðoŋ dokkiyo a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi geŋ kane dupiyagi toŋ maŋ, meege k'ehiyagun miŋ soo. Geŋ nuŋ ni t'ize aa meegugun kono kun uune ehiyo ere aware a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi, t'urzi Rabila Majjaanawa n'un gizite. ¹⁶ Injino maŋ, n'un di rooto ti oŋe bey, kun ambô zindó. ¹⁷ Geŋ kono k'injino, n'un t'igibe Timote yoŋ aa ulo k'addó wede ki geyyiso, yi seedu zakidfi a naabadí ere a urzi Galmeega te. Yoŋ y'un di'n dooyey sey a suldi ðoŋ i dokkiyo nuŋ Pool a urzi lekkiyadó ere kettiyo kaŋ soo t'Almasi, geŋ munda wede ni-dooyiso ðuwo a ume tuuku toŋ maŋ, a diine ðoŋ pay ogiysito ti suma k'Isa.

¹⁸ Doŋ oŋgoŋ ti diinagun an elkiyo ni ki kima ye baa di kune me, injino an di koliyo tuddaŋ. ¹⁹ Wo ðe aame

* 4:12 4.12 Kun wollo adda mattup ki Naabo ðoŋ zina 18.3; 20.34.

Galmeega yi diha maɗ, ni kima di kune gopponɗ. Aame n'iiney maɗ, kane ɗonɗ i koliyo tuddaɗ geɗ ni'ni suuney a ono ɗonɗ aɗɗey ti bizaɗ ye, wo ɗe a toogo ere an d'ede. ²⁰ Ni rootiyo injkino kono lekkiyo wede a urzi Moziko Raa gette, tod'te i ki kaza'ɗ t'ono ɗonɗ aɗɗiya ti bizi ye, wo ɗe i kaza'ɗ toogo ki naabo ere y'isiyo. ²¹ Injkino maɗ kun dehu moo me? Kun dehu n'a odo di kune miɗ ti dalka kunuɗ, n'a odo ti geɗyiso wo ti adde tasse ko?

5

Lekkiyo ere oldo a diine ɗonɗ ogiyso ti suma k'Isa

¹ Kaye ay d'ollige a ume tuuku toɗ ɗuwo an rootiyo, ɗonɗ onɗonɗ ti diinaguɗ an isiyo boliyo, wo boliyo ere an isiyo gette kane ɗonɗ i ki suune Raa soo ɗanɗal ye toɗ an k'ise injkino ye, kono i d'ede wede soo y'isiyo boliyo t'ere meegi*. ² Wo kune'ɗ kun di koliyo tudduguɗ! Ki too maɗ kun d'ôole môolo a oldiko gette, wo wede y'isiyo boliyo ere injkino gette ti diinaguɗ kun ti y'limmi. ³ Derec ki nuuno maɗ, ki tudde nuɗ dokki ti kune me, wo toɗ elkisadó daayum ti kune, wo nuɗ booro ni-ti ɗikke a tukki wede isiyo injkino geɗ me, aakede nuɗ a diinaguɗ. ⁴ Kun t'ogiyoy kaɗ soo, wo nuɗ elkisadó ti kune. Geɗ ti suma wo toogo ki Galmeegiɗ Isa Almasi, ⁵ wede injkino geɗ kun y'oolo a bey Meeda siitanɗani kono t'a t'ide tuddi ere k'oldiko gettiyo, wo ɗe undi t'a utta a onniyo kama Galmeega Isa te.

⁶ Beehiye ye kun di kili tudduguɗ me! Ki kotto ono eɗ kun'ni suune: «Orme boolonɗ ɗanɗal geɗ miɗ, gododo

---

* 5:1 5.1 A urzi k'oogoro Yawudiyagi ise a oogoro Romeɗ toɗ, ki moone t'ere meege gette ulu. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 18.8 wo Deeterenom 23.1.

baadan yi-ti t'oozige pay.[†]» ⁷ Injokino maŋ oldfiko aa orme mazzini a diinagun gette kun ti t'adfo mentú, kono kun t'isa aa gododo aware daa k'orme. Wo dferec, kun t'ize aa gododo daa k'orme t'urzi k'unto k'Almasi, yode wede aakede ulo damu an wilda ki sedeke a tarnaape Pak ki Yawudiyagi[‡]. ⁸ Injokino tarnaape Pak geŋ in iso, wo in iso ti mappa daa k'orme, a kize in isiyo t'addiŋ soo wo t'ono dfoŋ dferec. Wo dfe tarnaape geŋ in k'ise ti mappa wede an ize t'orme mazzini ye, a kize in k'isiyo'ŋ ti bundiko wo ti suldi dfoŋ ulpi in isiyo mirsi geŋno ye[§].

⁹ Adda mattupadó ere n'un riije ti poone gette, ni ruute, n'ede: «Kun lekke kaŋ soo ye ti dfoŋ isiyo boliyo me.» ¹⁰ Onamó eŋ ni ki rootiyo'ŋ a tukki kane dfoŋ pay isiyo boliyo adda duniya ye, a tukki kane dfoŋ pay okkiso a suldi pay ye, a tukki kane dfoŋ pay oogire ye, a tukki kane dfoŋ pay i daaniya longayi ye. Wo dfe injokino ye maŋ, i dehu kun t'adfe t'adda duniya me! ¹¹ Aha, nuŋ n'un riije kun ki lekke kaŋ soo ye ti wede y'ede, yoŋ leema a urzi k'Almasi wo yi d'isiyo boliyo, yi d'okkiso a suldi pay, yi daaniya longayi, yi kaldita dŋwo, yi sobo i ceeriyo eego, wo y'oogire ti metiŋko. Wede isiyo injokino geŋ, ombfo toŋ kun oomi ye ti yode me. ¹²⁻¹³ Injokino maŋ kane dfoŋ i ki ziipe addaŋ a Isa ye geŋ, i dŋekka booro eedaŋ nuuno ye. Kane geŋ i dŋekka booro eedaŋ Raa. Wo dfoŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ, kune i dŋekko booro eedaŋ me, kono ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede isiyo ulsu geŋ, ti diinagun kun ti y'olmu*.»

[†] 5:6 5.6 Kun wollo adda mattup ki Galat 5.9. Orme boolon dŋanjal geŋ miŋ, gododo baadan yi-ti t'oozige pay: I-kaza oldfiko boolon gette t'a aagila aagila t'a seeda dfoŋ pay. [‡] 5:7 5.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.20-21. [§] 5:8 5.8 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.7. * 5:12-13 5.12-13 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 17.7.

6

Tôwwo k'ono ki ɗonj i ziipe addaŋ a Isa

¹ A diinaguŋ aame wede i-d'ede ono ti leema maŋ, ki moo me kun d'oyyiso daa k'orgiso kun d'engilso ki ɗaana ɗonj i ki suune Raa ye, an un d'isiyo booraguŋ te? Ki too maŋ kun t'ette ki ɗaana ɗonj ki Raa un d'ise booraguŋ te.

² Ki kotto i ɗekka booro a ekki ɗonj duniya kune ɗonj ki Raa. Kune kun ki suune ye ko? Wo aame i ɗekka booro a ekki ɗonj duniya kune maŋ, wo ɗe mummino ono ɗonj i k'oone ye toŋ, ti diinaguŋ kun ki d'aaniya ye, ɗekkiyo booradaŋ me. ³ Kun suune maaleekiyagi toŋ kine i ɗekka booro eedaŋ me. Geŋ iŋkino in aane a ceere in ɗekke booro k'ono ɗonj a lekkiyadiŋ ere a duniya te. ⁴ Wo aame un aaniya ono a diinaguŋ maŋ, kun d'ettiyo ki ɗaana ɗonj ɗekkiyo booro, kane geŋ ɗonj ogiyo ti suma k'Isa an'ni wolliyi aa ɗonj bita! ⁵ Nuŋ ni rootiyo iŋkino geŋ, sukiyagi a kune. Ti diinaguŋ wenda soo toŋ umbo ko, i-d'ede suuniyo k'ono y'a aane y'a ɗekke booro zembadi me? Aha, ede! ⁶ Beehiye ye, leema ti leema an d'ede ono wo an d'ise booro a ɗaana ɗonj i ki ziipe addaŋ a Isa ye me!

⁷ Derec, aame ti diinaguŋ kun isiyto bordari maŋ, geŋ miŋ i-kaza kun t'iire baa a urzi Raa me. Beehiye a kune'ŋ, leema y'un ise munda wede ki diine ye toŋ kun d'ombiŋa, ise y'a-t'oobe sulɗuguŋ toŋ, bee miŋ kun koone booro a ɗaana ɗuwo. ⁸ Wo ɗe kune, isiyto sulɗi ɗonj ki diine ye me, kun t'oobiyo sulɗi ki ɗonj ongoŋ, wo kane'ŋ geŋ miŋ zembaguŋ ɗonj i ziipe addaŋ a Isa. ⁹ Ki kotto kun suune, ɗonj isiyto munda wede ki diine ye geŋ, an k'etta ye ki Moziko Raa te. Kune'ŋ wenda soo toŋ y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye: ɗonj isiyto boliyo, ɗonj ottilso a longayi, ɗonj i moonite t'erayi ise ti kuuli k'eebaŋ, ɗonj i ti t'isiyo tuddaŋ aa erayi, kuuli ɗonj i moonite ti tuddaŋ, ¹⁰ ɗonj k'oogire,

ɗoŋ okkiso a sulɗi pay, ɗoŋ i soɓo i ceeriyo eego, ɗoŋ i kaldita ɗuwo, wo ɗoŋ oogire ɗuwo ti metiŋko, kane geŋ an k'etta ye ki Moziko Raa te. ¹¹ Ti poone ɗoŋ oŋgo ti diinaguŋ, gettiŋ lekkiyadaŋ. Wo ɗe ankenno kune Raa y'un t'upile oldikaguŋ, y'un di'n uuye kese a yode, wo y'un di'n ize ɗoŋ ki diine a ɗaanadi ti suma Galmeega Isa Almasi wo t'urzi k'Unde Raa.

Tudde tod'te ɓoy k'Unde Kamilen

¹² Ɗoŋ oŋgoŋ an rootiyo, an'de: «Nuŋ o d'ede urzi k'isiyo munda tuuku toŋ maŋ.» Derec iŋkino, wo ɗe kane sulɗi geŋ pay beehiye ye a nuŋ me. «Nuŋ o d'ede urzi k'isiyo munda tuuku toŋ maŋ.» Derec iŋkino, wo ɗe nuŋ ni ki dehu n'a ki t'ise ɓule ki munda tuuku toŋ maŋ ye. ¹³ Soŋ an rootiyo, an'de: «Omɓo tod'te k'adda k'adde, wo adde ki sarkiya k'omɓo.» Eyye ɗerec iŋkino, wo kane geŋ sirwaŋ pay onniyo soo Raa y'an isa umbo. Wo ɗe tudde gette Raa yi t'ikkima k'isiyo boliyo ye. Ki too maŋ tudde gette ki yode Galmeega, wo Galmeega toŋ, yoŋ ki tode tudde. ¹⁴ Raa yi ti y' bildɗe Galmeega Isa ti diine ɗoŋ unto geŋ, kine toŋ ti toogadi y'in ti'n balɗa kay.

¹⁵ Ki kotto kun suune, tudduguŋ gette tod'te aakede moke ki tudde k'Almasi. Iŋkino maŋ, beehiye ye n'a t'amɓe moke ki tudde k'Almasi, n'a-ti y' t'okkiye ti tudde k'erewo ere ooniyo omɓo bittú t'itatú, a t'ise moke ki tuddutu me. ¹⁶ Geŋ ki kotto, kun suune wede y'a t'ukkiye ti erewo ere ooniyo omɓo bittú t'itatú maŋ, yode ti tode geŋ an t'ize tudde soo, kono ono eŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kane sire geŋ an t'isa tudde soo*.» ¹⁷ Wo ɗe wede y'a t'ukkiye ti Galmeega maŋ, yode geŋ a urzi k'Unde an t'ize aa wedusu soo.

* 6:16 6.16 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.24.

¹⁸ Injino maɲ kun ti leɗɗo dokki t'urzi boliyo me. Oldfiko ere pay ti doolo wede y'isiyo gette, tod'te adda tudde ye. Wo ɗe wede y'isiyo boliyo geɲ y'isiyo oldfiko a tuddí batum. ¹⁹ Ki kotto kun suune, tuddugun gette tod'te ɓoy k'Unde Kamilen, tode Unde gette Raa y'un t'ele ti lekkiyo adda k'addugun. Tuddugun gette ki kune ye. ²⁰ Kune Raa y'un iwila ti zooye wede ooɲe, geɲ kune ki yode. Injino maɲ Raa kun y'amma ti tuddugun gette.

7

Kama k'ono a urzi seedu

¹ A urzi k'onamgun ɗon kun ni tunde adda mattupagun geɲ, anken beehiye kule y'a-seeda tuddí yi ki dehe ye erewo te. ² Wo ɗe, miɲ wede tuuku ton yi-ki t'etta a isiyo boliyo ye geɲ, beehiye yi-seeda erewo wo erewo ton ti-seeda kule. ³ Kule geɲ ki moone ti eddí yi-ki tooge ye, wo tode erewo ton injino, a kulatú ti-ki tooge ye kay. ⁴ Erewo gette ti ki roote ye tuddutú ki tode ɗanɲal me, kono tuddutú ki kulatú pây. Wo kule ton injino yi ki roote ye tuddí ki yode ɗanɲal me, kono tuddí ki eddí pây. ⁵ Injino kune'ɲ, wede tuuku ton tuddí yi-ti tooga ye a bakadí me, wo ɗe ise maɲ, kun ti ɗekke ti tuddugun geɲ k'onniyto miibi aame kun a ti gitte onamgun ɗanɲal kono kun di tonde Raa. Wo saɲ kun di-kime a lekkiyagun ere daayum, para maɲ tuddugun kun ki ti seeda ye, kun t'ora bey Meeda siitanɗani t'un di'n naama daggiya.

⁶ Ono ɗon ni rootiyo eɲ, n'un ki'n isiyo ki toogo ye, wo ɗe n'un kaza urzi kun di lekke beehiye. ⁷ Ki nuɲ maɲ, munda wede beehiye'ɲ ɗuwo pay an di lekke daa seɗɗu aa nuuno. Wo ɗe wede tuuku ton Raa yi-d'ele munda siidí siidí, wede soɲ yi-d'ele munda kino, a wede soɲ yi-d'ele munda kino.

⁸ Ankenj, ni rootiyo a kane dɔŋ i ki zidde ye botto ti dɔŋ mandayɗayi, beehiye an di lekke daa seɗɗu aa nuuno Pool. ⁹ Wo de tuddan an k'aane an ki ti seɗɗa ye maŋ, an soɗɗo. Beehiye an seɗɗe miŋ, tuddan t'an d'an t'ambe an t'ette ŋaapu.

¹⁰⁻¹¹ Enno munda wede ni rootiyo kane dɔŋ i zidde an d'ise me, i rootiyo nuuno ye, i rootiyo Galmeega: I dehu kule geŋ eddi yi ki ti peere ye, wo erewo toŋ kulatu ti ki y'ooli ye. Wo aame kulatu ti y'iili maŋ, t'a lekko daa seɗɗu, ise maŋ an t'okkiyo ti kulatu t'a-kama*.

¹² A kane dɔŋ ongo, ono eŋ i rootiyo nuuno, i rootiyo Galmeega ye: Aame leema yi ziipe addi a Isa, wo eddi ti ki ziipe addutu a Isa ye wo ti dehu ti lekke ti yode maŋ, i dehu y'a ki ti peere ye. ¹³ Geŋ injino kay, aame erewo ti ziipe addutu a Isa, wo kulatu yi ki ziipe addi a Isa ye wo yi dehu yi lekke ti tode maŋ, i dehu t'a ki y'ooli ye. ¹⁴ Ni rootiyo injino kono kule wede i ki ziipe addi a Isa ye geŋ, yoŋ gopponj ti Raa t'urzi zaapu k'adde ki eddi. Ki erewo ere i ki ziipe addutu a Isa ye toŋ injino, tod'te gopponj ti Raa t'urzi zaapu k'adde ki kulatu. Para maŋ, inŋiguj geŋ kane dokki ti Raa, wo de ki kotto maŋ kane gopponj ti Raa me.

¹⁵ Wo de aame kane dɔŋ i ki ziipe addan a Isa ye geŋ, an dehu an di-teepe ti kane dɔŋ i ziipe addan a Isa ise erewo ise kule maŋ, urzi ede. Aame geŋ kane zamba dɔŋ i ziipe addan a Isa ise kule erewo geŋ, eedan toore, kono Raa y'unni wiike kun di lekke ti toose. ¹⁶ Konj erewo no, mi suune ko, koo Raa y'utta kulayi t'urzi konj me? Wo kee kule no, ki suune ko, koo Raa y'utta edda t'urzi kee me?

Konso a lekkiyo ere Galmeega y'eliyo

---

* ^{7:10-11} ^{7.10-11} Kun wollo adda mattup ki Matiye 5.32; Markus 10.11-12 wo Lik 16.18.

¹⁷ Injkinno maɲ adda k'ono dɔɲ pay eɲ, munda wede a jiire enno: Kune'ɲ wede tuuku toɲ yi koonaa lekkiyadi ere Galmeega yi ele, ti poone saɲ Raa y'a ti y' wiike. Geɲ munda wede ni rootiyo adda diine dɔɲ pay ogiysito ti suma k'Isa an d'ise. ¹⁸ Wede'ɲ ponde yi wilda ti poone, saɲ Raa y'a ti y' wiike maɲ, geɲ yi-t'ise tuddi aa wede pondayi daa waldu ye. Wo wede daa waldu ponde ti poone, saɲ Raa y'a ti y' wiike maɲ, geɲ yi dehe waldu ponde ye. ¹⁹ Ise wede'ɲ yi wilda ponde, yi ki wilda ye toɲ, adda geɲ munda a di y' nooge umbo, i jiire in d'ozire ekki suldi dɔɲ Raa yi'n rootiyo in d'ise. ²⁰ I dehu wede tuuku toɲ yi koonaa lekkiyadi ere ti poone, saɲ Raa y'a ti y' wiike. ²¹ T'ume Raa y'a ki waaka botto geɲ kee bule maɲ, ulba a-t'ooɗe ye. Wo de aame urzi k'a t'adde eeda ti buliko ede maɲ, geɲ beehiye ki t'adde†. ²² Derec, bule wede Galmeega yi y' wiike geɲ, yi t'ize eedi toore a urzi Galmeega me. Geɲ injkino kay, wede eedi toore Galmeega yi y' wiike geɲ, yoɲ yi t'ize bule ki Almasi. ²³ Raa y'un iwila ti zooye wede ooɲe, geɲ kune ki yode, injkino maɲ kun t'ise bulagi duwo ye. ²⁴ Zamba ki nuɲ, i dehu wede tuuku toɲ a daana Raa yi koonaa lekkiyadi ere ti poone, saɲ Raa y'a ti y' wiike.

Kooke a dɔɲ i ki zidde ye

²⁵ A urzi kane dɔɲ i ki zidde ye, ono eɲ i rootiyo Galmeega ye, i rootiyo nuuno a elkiyadi, nuɲ wede Galmeega y'o ize adde koduwo. Injkinno duwo an zaape addaɲ a nuuno. ²⁶ Kun ollo ettiyo elkiyadi te: A ulbe k'ooɗiyo wede ankenno baadaɲ eɲ, beehiye a kune wede tuuku toɲ, yi koonaa lekkiyadi aa ere ti poone. ²⁷ Kee'ɲ a-d'ede erewo maɲ, ki ti peera ye, wo erowo a-k'ede ye maɲ,

---

† 7:21 7.21 Kama k'ono t'urzi doolo: «Aame urzi k'a t'adde eeda t'adda buliko ede toɲ, ki lekko bule wo buliko gette a kee beehiye a urzi k'Almasi me.»

ki deha seedu ye. ²⁸ Wo de aame ki zidfa toŋ maŋ, ki k'ize oldiko ye, wo aame uto koŋso ti zidfa toŋ maŋ, ti k'ize oldiko ye. Wo derec, kane doŋ i zidfa geŋ dabaradaŋ baadaŋ a lekkiyadaŋ te, wo nuŋ ni dehu n'un ti'n ledfa ti dabar gette.

²⁹ Kun ollo zamba ki nuŋ, enno munda wede ni rootiyo me: Onniyo kama Galmeega goppon. Injino t'ankenno kane doŋ an d'ede erayi geŋ, an lekko aakede doŋ an k'ede erayi ye. ³⁰ Doŋ adda molo geŋ, an lekko aakede kane adda molo ye. Doŋ isiyo unsuwo geŋ, an lekko aakede kane adda k'unsuwo ye. Doŋ owilte sulfi geŋ, an lekko aakede an k'ede sulfi ye. ³¹ Wo doŋ i lekkiyo beehiye ti maala duniya toŋ, an lekko aakede an ki lekkiyo beehiye ti maala duniya ye, kono duniya ere in ti woliyo ankenno ette, tod' t'engilso.

³² Nuŋ ni dehu kun di lekke daa k'ulbe k'oofiyi. Wede yi ki zidfa erowo ye geŋ, elkisadi a naabo Galmeega, yi dehu y'aase munda wede Galmeega ulbi i-d'ise unse. ³³ Wo de wede i zidfa erowo geŋ, yon elkisadi a sulfi duniya, yi dehu y'aase munda wede eddi ulbutu i-d'ise unse, ³⁴ injino elkisadi i-t'isiyo sire. Wo ki erayi toŋ injino, erowo daa kule ise uto koŋso toŋ, tod'te elkisatu a naabo Galmeega, kono ti dehu tuddutu wo elkisatu gette a lekke ooyiso kese a yode. Wo de erowo ere i zidfa kule gette, tod'te elkisatu a sulfi duniya, ti dehu t'aase munda wede kulatu ulbi i-d'ise unse.

³⁵ Ni rootiyo injino beehiye a kune, n'un ki doofiyi sibe a gollagun ye, wo de ni dehu kun d'ise munda wede beehiye a jire wo kun di lekke kettiyo ti Galmeega daa k'elkiso a munda doolo.

Ono a obilagi ti konazi doŋ ibire

³⁶ Obulsu geɗ, ere k'ebirayí yi ti giyye baadaɗ wo y'owwiyo tuddí yi ki ti-seedfa ye, yi t'isa munda ki sukuyagi ti tode, wo yi ti seedfa maɗ, geɗ y'iso aa addí i dehu. Kane sirwaɗ geɗ beehiye an di-seedfa, inkiyo obulsu geɗ yi ki t'ize oldiko ye. ³⁷ Wo de aame obulsu geɗ yi dihe adda k'addí wenda yi ki y'ize ki tooge ye, tuddí yi ti ziidfa, wo ere k'ebirayí gette yi ki ti seedfa ye maɗ, yi ki ti t'udige ye, inkiyo geɗ y'ize beehiye yi ki ti ziidfa ye toɗ maɗ. ³⁸ Inkiyo maɗ wede ere k'ebirayí yi ti ziidfa geɗ y'ize beehiye, wo wede yi ki ti ziidfa ye genna toɗ y'ize beehiye a jiire.

Ono a mandayɗayi

³⁹ Erewo gette tod'te kettiyo a kulatú aame yoɗ yi lekkiyo zeere geɗ me. Wo y'inda doo miɗ, tod'te ettú toore t'aane t'a seedfa kule wede aa addutú i dehu, wo de i dehu kule ti seedfa geɗ yoɗ yi ziipe addí a Galmeege Isa do. ⁴⁰ Ki too maɗ a elkuyadó, unswatú baadaɗ a ceere t'a lekke sittú me. Wo nuɗ toɗ n'elkiyo ono ni rootiyo eɗ i ni dokkiyo Unde Raa.

8

Sey wede an eliyo seɗeke a longayi

¹ A urzi sey wede an eliyo seɗeke a longayi geɗ*, ankeɗ n'un di-kama onamguɗ, derec kune kun'de: «Kine pay in d'ede suuniyo.» Wo suuniyo gette t'in di'n eliyo a koliyo tudde, wo de geyyiso tudde gette t'in di'n noogiyo in d'ohire a urzi zaapu k'addin a Isa. ² Wede y'elkiyo yi suune munda maɗ, munda geɗ yi ki y' zuune a urzutú ye botto. ³ Wo de wede yi geyyiso Raa maɗ, yode Raa toɗ yi y' suune. ⁴ Inkiyo maɗ sey wede an eliyo seɗeke a longayi geɗ, k'aadumu ko? Derec, kine in suune kane longayi geɗ i

* 8:1 8.1 Kun wollo adda mattup ki Naabo doɗ zina 15.20,29.

ki kaza munda wede derec ye adda duniya me, wo ede Raa yonj soo dafnjal. ⁵ Derec, dofj ongoj an'de raayagi ede a kandaane wo a siido me. Ki kotto ki kane'j raayagi baadañ wo galmaawi toñ baadañ. ⁶ Ise injino toñ, ki kine Raa soo dafnjal, yonj Meega y'ikkima suldi pay, wo kine pay ki yode. Galmeega soo dafnjal, yonj Isa Almasi, t'urzi yode Raa y'a t'ikkima suldi pay, wo t'urzi yode kine in di lekkiyo.

⁷ Wo de ti diine zemba geñ, kane pay an k'ede suuniyo gettiyo ye. Dofj ongoj ti diinaguj an ti d'iile ottilso a longayi. Wo ankenno an ziipe addañ a Isa toñ, aame an aadumu sey wede an ele sefeke mañ, an elkiyo ki kotto sey geñ an ele sefeke a longayi. Wo kane elkisadañ ere an di suune munda eñ beehiye eñ ulsu gette toogatú baata, injino mañ an d'owwiyo an t'ize ganigi a daana Raa me. ⁸ Ombo gette t'in gi di'n t'etta gopponj ti Raa ye. Aame in k'ombo ye toñ in ki t'ise dofj k'ita ye, wo aame in ombo toñ in ki'n aagila ti munda ye†.

⁹ Kune egguj toore, un d'ede urzi kun d'ise munda wede kun dehu. Wo de kun koonaa mentikagi a munda wede kun isa, kono zemba dofj kane togadañ baata a urzi zaapu k'addañ a Isa geñ, an ki-t'ooraa adda k'oldiko ye. ¹⁰ Aakede i d'ede wedusu yonj toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa, wo yi woliyo kee wede a-d'ede suuniyo geñ ki-guune a biza boy longusu k'aadumu sey mañ, geñ aase mummino me? Koo kono kee geñ, yode wede elkiyadi ere y'a suune munda eñ beehiye eñ ulsu gette toogatú baata, geñ y'a t'eese y'aadi kay sey wede an ele sefeke a longayi geñ me. ¹¹ Injino mañ, kono suuniyada gette, leema wede toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa geñ yi-t'ooraa y'a dagge, yonj leema wede Almasi y'inda kono

† 8:8 8.8 Kun wollo adda mattup ki Romerj 14.17.

yode geŋ me. ¹²Geŋ inŋkino kun isiyo oldfiko a zembagun, wo kun an t'eeliyo kuuno a elkisadaŋ ere toogatú baata an di suune munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette. Inŋkino maŋ oldfiko kun isiyo gette a yode Almasi batum. ¹³Kono kamo a tukk'ombo d'annal leemadó ni-ti y' t'ele adda k'oldfiko maŋ, ti aŋki eŋ sey seŋeke ni k'aadima ye baa kono ni-ki ti y' t'ele leemadó adda k'oldfiko ye.

9

Wede zina k'Isa i-d'ede urzi y'a t'oone aggadi

¹ Ki kotto, nuŋ o d'ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu. Ki kotto nuŋ wede zina k'Isa, wo Galmeegiŋ Isa toŋ ni y' wulle t'edayó*. Ki kotto kune batum geŋ, kun ziipe addugun a Isa t'urzi naabo ere n'ize ki Galmeega. ² Ki d'ofŋ oŋgoŋ an ki n' wolleyo nuŋ wede zina k'Isa ye toŋ, ki kotto a kune'ŋ nuŋ wede zina k'Isa. Kono kun lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Galmeega geŋ, kune batum munda wede i-kaza ki kotto nuŋ wede zina k'Isa.

³ Enno ono d'ofŋ n'a oodfiba eedó a d'aana d'ofŋ i zaapu ono a eedó me: ⁴ Ki kotto, a naabo ere ay isiyo ette, kaye ay d'ede urzi ay d'oomi wo ay di sibe ti bey d'ofŋ ay an naabiya. ⁵ Ki torguwadey ay d'ede urzi ay di waake erewo ere i ziipe addutú a Isa ay d'ozire soo, aa d'ofŋ zina k'Isa oŋgo, zamba Galmeega Isa, wo Piyer ge d'isiyo. ⁶ Ki kotto, nuŋ ti Barnabas toŋ, ay d'ede urzi ay t'oone ombó ti beygun. Kaye sirwey d'annal ye a naabe ti beezey me. ⁷ Kun illiga ko, wede'ŋ y'isiyo naabo k'asigar wo munda an i-ki t'ele ye me? Kunuŋ wee wee doo miŋ yi-t'aate jineene wo innitú y'a k'oomi ye me? Kunuŋ wee wee doo miŋ y'a else moodé wo uŋu y'a ki sibe ye me? Aha, wenda inŋkino umbo!

---

* 9:1 9.1 Kun wollo adda mattup ki Naabo d'ofŋ zina 22.17-18; 26.16.

⁸ Ono ɗoŋ ni rootiyo eŋ, a urzi lekkiyo ɗoŋ tudde ɗaŋŋal ye, oogoro Muusa toŋ ti rootiyo iŋkino. ⁹ Geŋ ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, an'de: «Aame buru yi sara mudu kaŋ oŋyilse maŋ, bizí ki ti t'ele baara ye†.» Kunuŋ ono eŋ i-kaza Raa y'elkiyo a buŋgari ɗaŋŋal ko? ¹⁰ Ki kotto, ono eŋ Raa yi rootiyo kono kaye ɗee ɗa? Eyye, ono eŋ an riŋe kono kaye. Derec, wede yi derku'ŋ yi zaapu elkisadí y'a t'oona munda, wo wede yi sara mudu'ŋ yi zaapu elkisadí y'a t'oona aggadí. ¹¹ T'urzi kaye kun d'uune sulɗi ɗoŋ beehiye ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen adda k'addugun. Iŋkino maŋ, i ceeriyo eggun koo kaye ay t'oone agga t'adda maalagun me‡? ¹² Aame ɗoŋ oŋgoŋ an d'ede urzi an d'ooniyo agga ti beygun iŋkino maŋ, geŋ kaye toŋ ay d'ede urzi ay t'oone a ceere kane. Wo kaye ti urzi wede ay d'ede genno toŋ, munda ti beygun ki toogo ay ki tunde ye. Wo ɗe ay d'imbiŋa a sulɗi ɗoŋ pay ay iido a eedey geŋ me, kono a ki-t'ise mokkallo morkiye a urzi Rabila Majjaanawa k'Almasi ye.

¹³ Ki kotto kun suune, ɗoŋ i naabiya adda Boy Raa geŋ, an t'oone ombadaŋ ti sulɗi ɗoŋ adda Boy Raa, wo ɗoŋ i naabiya a ume seɗeke geŋ, an t'oone aggadaŋ ti sulɗi ɗoŋ an eliyó ki seɗeke§. ¹⁴ Geŋ iŋkino kay, Galmeega y'a ruute, y'ede: Ɗoŋ i kazita Rabila Majjaanawa geŋ, an t'oone sulɗi lekkiyadaŋ t'urzi Rabila Majjaanawa*.

¹⁵ Ki too maŋ nuŋ o d'ede urzi n'a tonde munda ti beygun, wo ɗe ni ki tunde ye. Ni raaniya iŋkino kono ni ki dehu n'a ki t'oone munda ti beygun ye. N'inda bee miŋ n'a tonde! Wenda soo toŋ umbo a aane o di latte urzi

---

† 9:9 9.9 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.4. ‡ 9:11 9.11 Kun wollo adda mattup ki Romeŋ 15.27. § 9:13 9.13 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 6.9,19 wo Deeterenom 18.1-3. * 9:14 9.14 Kun wollo adda mattup ki Matiye 10.10 wo Lik 10.7.

k'ur̄nsuwo ere o d'ede ette! ¹⁶ Kazita Rabila Majjaanawa ette, a nūj o ki-t'ise urzi tamma tuddó ye, kono tode gette naabo ere Raa y'o ruute i dehu n'aase, wo dabar a nūj aame Rabila Maajjaanawa ni ki ti gizita ye māj. ¹⁷ Wo aame naabo ette i ti dihe nūj ti siidó māj, gēj o d'ede urzi an o t'ele ran̄nadó, wo d̄e urzi yeeriyo ēj o y'ele a beezó Raa gēj, nūj o d'ede attidi ni ki t'ald̄a ye. ¹⁸ In̄kino māj a naabo ette ran̄nadó moo me? Ran̄nadó tīj ni kazita Rabila Majjaanawa ki waawiye daa ki tondiyo munda, ise o d'ede urzi n'a tonde munda kono ni kazita Rabila Majjaanawa tōj māj.

Raayika Pool a urzi kazita Rabila Majjaanawa

¹⁹ Derec, nūj o d'ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu, nūj bule ki wenda ye, wo tōj n'a-t'ize tuddó aa bule ki d̄uwo pay, kono d̄ōj baadāj an d'ette tukk'Isa. ²⁰ Aame nūj a diine Yawudiyagi gēj, n'a likke aa ki kane Yawudiyagi, kono an d'ette tukk'Isa†. A diine kane d̄ōj i'ni dokkiyo oogoro Muusa gēj, nūj tōj n'a likke aa i ni dokkiyo oogoro Muusa, kono kane d̄ōj i'ni dokkiyo oogoro Muusa gēj an d'ette tukk'Isa, ise nūj i ki n' dokkiyo oogoro Muusa ye tōj māj. ²¹ In̄kino kay, ti kane d̄ōj i ki suune oogoro Muusa ye gēj, n'a likke aa oogoro gette ni ki ti suune ye, kono kane d̄ōj i ki suune oogoro Muusa ye gēj an d'ette tukk'Isa. Gēj i-kaza t'urzi k'oogoro Raa ni ki t'ud̄d̄e ye, kono nūj ni daaniya urzi k'oogoro k'Almasi. ²² A diine kane d̄ōj toogadāj baata a urzi zaapu k'addāj a Isa gēj, nūj tōj ni-ti t'isiyo tuddó toogatú baata aa ki kane, kono an d'ette tukk'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addāj. A d̄ōj pay, urzi d̄ōj tuuku tōj ni-ti y'isiyo kono d̄ōj ōngōj ti diinayāj mummino tōj a t'oone uttiyo. ²³ N'isiyo pay mīj kono Rabila Majjaanawa, in̄kino munda

† 9:20 9.20 Kun wollo adda mattup ki Naabo d̄ōj zina 21.20-26.

wede beehiye Raa yi ruute y'in t'eley t'urzi tode geɗ, nuɗ toɗ n'a t'ooney aggadó.

²⁴ Ki kotto kun suune, ɗoɗ oɓe dalala a bere k'okko geɗ an okko pay, wo ɗe soo ɗaɗɗal i-t'ambu zooye k'okko me, geɗ kun okko aa ki yode, kono kun t'amba zooye.

²⁵ Injino maɗ kane pay ɗoɗ oɓe dalala, ɗoɗ i ɗuɗkiyo wo moo moo geɗ, tuddaɗ an ti-dabirsa ɓaadaɗ. Wo an isiyo injino kono an d'ooniyo kaɗumul ki wede i jiire, wo kaɗumul gette saɗ i-ti lattiya. Wo ɗe kine, a urzi k'Almasi in oɓe dalala kono in t'oona kaɗumul ki wede i jiire, ere a lekka ki daayum. ²⁶ Kono kamo nuɗ Pool eɗ n'okko, wo ni k'okko aa edayó n'a t'ippe ye. Ni ɗeyyiso n'a t'ooney kaɗumul geɗ, ni ki gohiso kutuba a ume waawiye ye. ²⁷ Nuɗ tuddó ni-ti dabirsa ɓaadaɗ wo ni-ti seedu aa ɓule. Aame ni k'isiyo injino ye maɗ, nuɗ wede i kazita Rabila Majjaanawa a ɗuwo eɗ, an di n' aɗɗa.

10

Doɗ k'Izirayel adda balɗa

¹ Zemɓa ki nuɗ, ni dehu kun a d'elke a sulɗi ɗoɗ an iide a moɗgiɗagey Yawudiyagi ti kaaga. Kane pay Raa y'an da t'an diibe dondirso ti di'n dokkiyo*, wo pay an diipidfa bar Teezewo†. ² Adda dondirso wo adda bar Teezowo gette, kane geɗ miɗ pay aa an ti zuyye batem wo an a ti gitte ti Muusa kaɗ soo. ³ Kane pay an d'iimi ombadaɗ tiɗ soo ere a urzi k'Unde. ⁴ Wo kane pay an d'iibe soɓadaɗ tiɗ soo ere a urzi k'Unde. Derec, a urzi k'Unde kane an iibe ahu ɗoɗ uɗɗe t'adda zumbulu‡ wede a urzi k'Unde. Zumbulu geɗ yoy ti kane yi di'n daaniya, wo geɗ miɗ yoy Almasi.

* 10:1 10.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.21-22; 14.19-20. † 10:1 10.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 14.22-29. ‡ 10:4 10.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 16.35 wo Nombire 20.8-11.

⁵ Injokino tonj, pay an t'ize sulɗi ɗonj Raa ulb'i-ki d'ize urjse ye. Kono k'injokino an t'indita adda balɗa[§], a guute miibi ɗanjal ɗonj i k'ize oldfiko ye me.

⁶ Sulɗi ɗonj an iido a kane geɗj, a kine aakede urzi in di wolle in ki d'ise oldfiko ye. Injokino kine in k'ooli tuddinj k'isiyo sulɗi ɗonj ulpi tudde ti dehu, aa kane g'aaze ti kaaga genno ye*. ⁷ A longayi kun ottila ye, aa ɗonj onjo ti diinayanj g'aaze me. Derec, ono eɗj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo an di-guune ombɔ ti soɓo, saɗ maɗ an t'iiziga ommire, wo an d'isiyo sulɗi pitiŋko[†].»

⁸ Kine in ooli tuddinj a isiyo boliyo ye, aa ɗonj onjo ti diinayanj g'aaze ti kaaga geɗj me, injokino adda k'onniyo soo ɗanjal ɗonj dupu ada sire makumu aɗo an t'inda[‡].

⁹ Kine piɗipiɗiŋ Galmeega in yi naame ye, aa ɗonj onjo ti diinayanj g'aaze ti kaaga wo kane mimbayi an di'n ihite an t'inda[§]. ¹⁰ Ki ɗanju kun gurgire ye, aa ɗonj onjo ti diinayanj ga gurgire ti kaaga a tukki Galmeega Raa, wo kane geɗj maaleeka wede ki lattiya y'iido y'an iide*.

¹¹ Sulɗi ɗonj iido a kane geɗj, a kine aakede urzi in di wolle in ki d'ise oldfiko ye. Injokino an ti'n riije adda mattup ki Raa, kono an in di'n zaape a urzi, kine ɗonj i lekkiyo a onniytagi ɗonj k'ita eɗj me. ¹² Geɗj injokino wede y'elkiyo yonj toogo a urzi zaapu k'addi a Isa maɗ, yi koona metike yi t'ooro ye. ¹³ Naamiya daggiya ere kun ooniyo gette, tod'tiɗj aa ere ɗuwo pay an ooniyo gettiyo. Raa yonj yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa, injokino y'un ki'n oola adda naamiya daggiya i ki ceera egguj ye. Wo ɗe

§ 10:5 10.5 Kun wollo adda mattup ki Nombire 14.16. * 10:6 10.6 Kun

wollo adda mattup ki Nombire 11.4. † 10:7 10.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 32.6. ‡ 10:8 10.8 Kun wollo adda mattup ki Nombire 25.1-18.

§ 10:9 10.9 Kun wollo adda mattup ki Nombire 21.5-6. * 10:10 10.10 Kun wollo adda mattup ki Nombire 17.6-14.

aame un iido naamiya daggiya toŋ, Raa y'un t'ela toogo kun d'ombiŋa wo soŋ urzi kun t'adfa.

Kun ottile a longayi ye

¹⁴ Kono kamo zemba ki nuŋ kune doŋ ki geyyiso, kun ti ledfo dokki t'urzi longayi me. ¹⁵ Nuŋ, n'un rootiyo aakede a duwo doŋ an d'ede suuniyo k'ono. Inkiŋo a onamo ni rootiyo eŋ, a suuno kune batum. ¹⁶ Ki kotto kop wede ti sofo adda in di rootiyo koduwo a Raa in di sofo kaŋ soo geŋ, y'in ti'n kettiyo kaŋ soo ti puuzo k'Almasi te. Wo soŋ mappa wede in di bokiso in t'ombo kaŋ soo geŋ, y'in ti'n kettiyo kaŋ soo ti tudde k'Almasi me†. ¹⁷ Derec, i d'ede mappa soo, wo ise kine baadaŋ toŋ, geŋ in t'ize aa tudde soo, kono kine pay in dokkide miŋ mappa soo genno.

¹⁸ Kun elko doŋ k'Izirayel geŋ, doŋ aadumu sey wede an eliyo seŋeke a Raa a ume seŋeke geŋ, ki kotto an di lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Raa, yode wede an i ize ume seŋeke genno‡. ¹⁹ Inkiŋo maŋ, nuŋ n'a roote moo me? N'a t'ese sey wede an ele seŋeke a longayi, ti longayi batum miŋ, kane'ŋ ki bita ye ko? ²⁰ Eyye, kane'ŋ ki bita! Wo de sendikagi doŋ ki doŋ i ki suune Raa ye an eliyo geŋ, an eliyo a siitandani, a Raa ye§. Inkiŋo maŋ, nuŋ ni ki dehu ye kun a di kette kaŋ soo ti siitandani me. ²¹ Kune kun k'aane kun ki siŋe kop sire ye, kop ki Galmeega wo kop ki siitandani me. Ombiŋo sire kun k'aane kun ki dokkida ye, ombiŋo ki Galmeega wo ombiŋo ki siitandani te. ²² Kunuŋ in dehu in t'ooziga kolbiso Galmeega ko*? In elkiyo miŋ kine toogo in jiiire yode ko? Aha, inkiŋo ye.

† 10:16 10.16 Kun wollo adda mattup ki Matiye 26.26-28; Markus 14.22-24 wo Lik 22.19-20. ‡ 10:18 10.18 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 7.6,15-16.

§ 10:20 10.20 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.17. * 10:22 10.22 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.21.

Kun iso pay a urzi wede a t'ele tamma a Raa

²³ Doŋ ongoŋ an rootiyo, an'de: «Urzi ede k'isiyo munda tuuku toŋ maŋ.» Derec inŋkino, wo de kane suldi geŋ pay beehiye ye†. «Urzi ede k'isiyo munda tuuku toŋ maŋ.» Derec inŋkino, wo de suldi pay geŋ a ki nooge ye k'a t'ihira a urzi zaapu k'adde a Isa me. ²⁴ Geŋ wenda soo toŋ yi deha munda wede k'aggadi daŋŋal ye, wo de wede tuuku toŋ yi deho bakadi yi-t'oone kay.

²⁵ Suldi doŋ pay kun owile a suuk geŋ, kun iwilo'ŋ kun oomo, daa tondiyo eŋ sey an ele a longayi koo me‡, kono elkiyagun ere kun di suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette a ki t'ise sire ye. ²⁶ Ni rootiyo inŋkino kono ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Siido ti suldi pay eego geŋ, kane ki Galmeega Raa§.»

²⁷ Aakede wede yi ki ziipe addi a Isa ye geŋ y'unni wiike ombo di yode, wo kun iyye kun ette maŋ, munda wede y'un ele geŋ kun oomo, daa tondiyo eŋ sey an ele a longayi koo me. Inŋkino elkiyagun ere kun di suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette a ki t'ise sire ye. ²⁸ Wo de aame wede doolo y'un ruuta: «Sey eŋ an ele seŋeke a longayi» maŋ, kono ki wede un gize geŋ kun aadima ye, wo soŋ kono ki elkiyo ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette a ki t'ise sire ye. ²⁹ Aame ni rootiyo «ki elkiyo ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu» maŋ, ni ki rootiyo ti elkiyagun ere kun di suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gettiyo ye, wo de ni rootiyo ti ere ki wede un gize geŋno. Wo de nun wede o d'ede urzi n'aase munda aa addo i dehu min, ki moo me elkiyo ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu

---

† 10:23 10:23 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 6.12. ‡ 10:25 10:25 Di kane doŋ Korent geŋ, sey wede an eliyo seŋeke a longayi toŋ maŋ an t'ambu ki suuk an t'owile. § 10:26 10:26 Kun wollo adda mattup ki Soom 24.1.

ki wede doolo gette t'a ðekke booro eedó me? ³⁰ Aame a ombo ni rootiyo koðuwo a Raa mañ, wo ki moo me wenda y'a roote ulsu a tukki nuuno, kono k'ombo ere ni ruute koðuwo a Raa te?

³¹ Injino mañ ise kun ombo, ise kun sofo wo ise kun ise munda tuuku toñ mañ, kun iso pay a urzi wede a t'ele tamma a Raa. ³² A lekkiyagun gette, kun isa ye munda wede wenda yi-t'ore adda k'oldiko me, ise a Yawudiyagi, ise a Yawudiyagi ye, wo a ðoñ ki Raa ogiyo ti suma k'Isa toñ mañ. ³³ Geñ injino nuñ batum ni dehu ðuwo pay ulbañ an d'ise unse a suldi ðoñ pay n'isiyo geñ me. Ni ki dehu munda k'aggadó ðaṅṅal ye, wo ðe ni dehu munda wede aase beehiye a ðoñ baadañ kono Raa y'an di'n utte.

11

¹ Kun ambo zindó, aakede nuñ batum n'ambu zina k'Almasi.

Lekkiyo kuuli ti erayi a diine ðoñ ogiyo ti suma k'Isa

² Ankeñ n'unni tamma kono kune'ñ daayum kun elkiyo a nuuno, wo dooyiso ere n'unni duuye gette kun ti boohiyo. ³ Wo ðe ni dehu kun di suune ita munda enno: Almasi geñ yoñ t'ekki kule tuuku toñ mañ, kule geñ yoñ t'ekk'erewo, wo Raa geñ yoñ t'ekk'Almasi. ⁴ Injino aame kule yi tondiyo Raa, ise yi rootiyto ono ðoñ Raa y'agisa wo eedí tuuniyo mañ, geñ yi-di d'eliyo sukiyagi a Almasi wede t'eedí me. ⁵ Wo ðe aame erewo tuuku ti tondiyo Raa, ise ti rootiyto ono ðoñ Raa y'agisa wo ettú tuuniyo ye mañ, geñ ti-di d'eliyo sukiyagi a kulatú me, tode gette aakede erewo ettú kôokiyo. ⁶ Aame erewo ti ki dehu ettú t'a ki ti diibe ye mañ, geñ t'a kôoko! Wo ðe aame erewo ilaltú ðekkiso ise ettú kôokiyo geñ a tode sukiyagi mañ, t'a di diibo munda! ⁷ Kule geñ aame yi tondiyo Raa ise yi rootiyto ono ðoñ Raa y'agisa mañ, i ki dehu eedí y'a gi di diibe ye, kono kule geñ

Raa yi y'ikkima yi deeyiso a yode wo yonj i-kaza majjaanika Raa*. Wo dfe to erewo gette tod'te i-kaza majjaanika kule. ⁸ Derec, Raa y'ikkima kule y'iidfiba sirpa k'erewo ye, wo dfe erewo Raa yi t'ikkima y'iidfiba sirpa kule. ⁹ Wo kule geñ Raa yi y'ikkima k'erewo ye, wo dfe erewo te Raa yi t'ikkima ki kule†. ¹⁰ Injino manj, kono maaleekiyagi geñ erewo ettú t'a di diibe, a kize tod'te ti dandí dfoñ t'ettú. ¹¹ Wo injino toñ a urzi Galmeega, erewo daa kule ti k'ise ede ye, wo kule toñ daa k'erewo yi k'ise ede ye. ¹² Derec, erewo gette Raa yi t'ikkima y'iidfiba sirpa kule, wo dfe yo kule toñ i y'ehiyo erewo, wo kane pay geñ miñ an ettiyo ti Raa.

¹³ Kune batum kun elko, beehiye koo erewo t'a tonde Raa ettú daa diibiyo me? ¹⁴ Aame tuuku toñ ki kotto, dfuwo an suune kule geñ yi k'ooli ilalí soñjirti ye, para manj a yonj sukiyagi. ¹⁵ Wo dfe Raa yi ele ilali soñjirti a erowo geñ yi ele majjaanika, kono ilali soñjirti geñ kane aa munda ki diibiyo k'ettú. ¹⁶ Aame wede yi rootiyo a urzi enj yi k'iyye ye manj, nuñ ni di roote munda soo, kaye'ñ urzi ti doolo ay ki suune ye, ise dfoñ ki Raa ogiysito ti suma k'Isa a ume doolo toñ manj.

Ombo Galmeega

¹⁷ Ono geñ n'a ti'n dfinje injino. Wo dfe i d'ede munda soo injino wede n'un ki'n t'imme ye, ogiysitagun gette t'un ki'n noogiyo ye kun di t'ihira a urzi zaapu k'addugun a Isa me, wo dfe t'un d'isiyo munda wede ulsu. ¹⁸ Munda wede n'a roote ki poone'ñ, dfuwo an o di ruute, an'de: aame kun t'ogiyso ti suma k'Isa geñ, a diinagun un d'ede ahuntu tudde. Wo nuñ toñ n'umbe ono geñ aase derec ede. ¹⁹ Derec, i dehu ahuntu tudde a diinagun aase ede, kono tinj geñ dfuwo an di'n suune kereñ kane dfoñ

* 11:7 11.7 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.27. † 11:9 11.9 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.18-23.

a diinaguŋ i seedu zakidfi a urzi zaapu k'addaŋ a Isa me. ²⁰ Wo dfe aame kun t'ogiyso geŋ, kun elkiyo'ŋ kun ombŋ ombŋ Galmeega wo dfe iŋkino ye, ²¹ kono aame kun ti konso ombŋ[‡] geŋ, wede tuuku toŋ yi naariya ombŋ k'umpadfi ere y'umbŋ, iŋkino dfoŋ oŋgo an di lekkiyo mosogo wo dfoŋ oŋgo an di sofo i ceeriyo eedaŋ. ²² Wo aame kun ettiyo ombŋ wo ti sofo dfaŋŋal maŋ, kun oomo wo kun oobo a boydfugun! Geŋ dfoŋ ki Raa ogiyso ti suma k'Isa kun'ni wolliyŋ aa munda bita, wo kun d'an d'eliyo sukiyagi a dfoŋ an k'ede munda ye. De geŋ n'un di roote moo me? De n'un di'n t'imme sey ko? Aha! N'un ki'n t'imme ye baa a urzi geŋ me!

²³ Iŋkino maŋ kun ollo, ettiyo dooyiso ere nuŋ n'uune ti bey Galmeega wo n'un ti'n duuye te: Adda didfdo ere Galmeega Isa an an di y'ele a bey dfoŋ k'olmidfayfi gette, y'a t'umbe mappa, ²⁴ y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombŋ gette, maŋ y'a burke wo y'a ruute, y'ede: Ette tuddŋ tod'te ki kune, kun d'iso iŋkino kono kun d'elka a nuuno[§]. ²⁵ Aame an t'iimi maŋ, ki kop ti sofo adda toŋ iŋkino, y'a t'umbe wo y'a ruute, y'ede: Kop ti sofo adda ette, tod'te taasuwa ere aware Raa yi gitte ti dfuwo t'urzi puuzadŋ*. Aame tuuku kun siba, sofo ere adda kop ettiyo maŋ, kun d'iso kino kono kun d'elka a nuuno.

²⁶ Iŋkino maŋ aame tuuku kun iima mappa enno wo kun iifba sofo ere adda kop ettiyo maŋ, geŋ aa kun kazita urzi k'unto Galmeega bini kamadfi. ²⁷ Kono k'iŋkino geŋ wede y'ooma mappa wo y'iifba sofo ere adda kop ki Galmeega daa k'urzutu maŋ, yoŋ geŋ booro ti y' ziifda

[‡] 11:21 11.21 Kun ti konso ombŋ: I-kaza ti kaaga dfoŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ a lohe an t'ogiyso an d'ombŋ booro, wo aame k'ombadaŋ geŋ an d'ombŋ ombŋ Galmeega pay.

[§] 11:24 11.24 Kun wollo adda mattup ki Lik 22.19. * 11:25 11.25 Kun wollo adda mattup ki Lik 22.20.

kono yi-t'ize tudde wo puuzo ki Galmeega ki bita. ²⁸ Injino wede tuuku tonj yode batum yi t'elkito urzi lekkiyadi f̄oo minj, saŋ y'a oomo mappa wo y'a oofo sofo ere adda kop kollo. ²⁹ Ki kotto, wede y'omfo wo yi sofo daa ki suuniyo k'ita tudde Galmeega geŋ, yode batum yi ti t'eliyo tuddi adda booro aame y'omfo wo yi sofo geŋ me. ³⁰ Geŋ kono k'injino f̄onj baadaŋ ti diinagaŋ an d'uune eeni, f̄onj onjonj mokiyaŋ toogadaŋ baata wo f̄onj onjonj an t'inda. ³¹ Aame kine batum urzi lekkiyadiŋ in ti y'elkiso f̄oo minj, saŋ in d'omfo kollo maŋ, Galmeega yi ki f̄ekka booro eediŋ ye. ³² Wo f̄e Galmeega yi f̄ekkiyo booro eediŋ kono yi'n di'n deeziyo. Injino maŋ a onniyo booro Raa gette, kine booro t'in ki'n seeda ye wo kane f̄onj duniya t'anni seeda.

³³ Injino maŋ zemb̄a ki nuŋ, aame kun t'ugiye kun omfo omfo Galmeega maŋ, kun dello tuddugaŋ. ³⁴ Aame wede mosogo ti y' ziida maŋ, yi t'oomi f̄oozi, kono ogiysitagaŋ gette t'un ki ti'n t'ele adda booro Raa ye.

Wo ki tondisagaŋ ere onjo kun riije adda mattupagaŋ gette, aame n'iiney di kune maŋ, n'un ti'n zaapey urzi kollo.

12

Suldi f̄onj Unde Kamileŋ t'eliyo a f̄uwo

¹ Zemb̄a ki nuŋ, a urzi suldi f̄onj Unde Kamileŋ t'eliyo geŋ, ankeŋ ni dehu kun di suune kereŋ. ² Kune'ŋ, ti kaaga Raa soo f̄anjal kun ki y' zuune ye f̄otto. Kun suune, aame geŋ an un di'n irga ki tukki longayi f̄onj i k'orbe ye, kono a toogadaŋ kun k'iine kun ki ti tuuge ye. ³ Kono kamo n'un di rooto, aame wede yi rootiyto ono f̄onj ettiyo t'urzi k'Unde Raa maŋ, yode geŋ yi k'aane yi ki roote ye, y'a t'ees: «Isa'ŋ Raa yi ti y' duudfo me.» Wo wenda soo tonj

umbo aane a roote, a t'eese: «Isa yonj Galmeege me» daa ki Unde Kamilenj ti ki y' dokkiyo ye manj.

⁴ Sulɗi ɗonj Unde Kamilenj t'eliyo ti beekatú a ɗuwo geɗ, itadaɗ siidaɗ siidaɗ. Wo ɗe sulɗi pay geɗ, eliyo miɗ to Unde soo gettiyo. ⁵ Naabiyagi ɗonj Galmeege y'eliyo a ɗuwo geɗ, kane itadaɗ siidaɗ siidaɗ, wo ɗe in naabiya pay miɗ ki Galmeege soo geɗno. ⁶ Naabo ere tuuku Raa y'eliyo a ɗuwo gette itatú sittú sittú, wo ɗe Raa miɗ yonj soo, geɗ yode yi-ti'n isiyo ɗuwo pay an d'aaniya an t'isiyo naabo pay gette. ⁷ A wede tuuku toɗ Unde Raa ti-d'eliyo munda, i-kaza tod'te adda k'addi. Munda geɗ yonj ki noogiyo zamba pay. ⁸ A soɗ Unde Kamilenj ti-d'eliyo suuniyo k'ono a ono ɗonj y'an rootiyto a ɗuwo geɗ me, a wede soɗ ti-d'eliyo suuniyo ki sulɗi ɗonj ki Raa a ono ɗonj y'an rootiyto a ɗuwo geɗ me, wo geɗ miɗ ettiyo t'urzi k'Unde soo gettiyo pây. ⁹ A wede soɗ Unde soo gettiyo ti-d'eliyo munda ki zaapu k'adde a Isa zakidfi, wo a wede soɗ Unde soo ɗanɗal gettinj ti-d'eliyo munda k'eliyo beeko a ɗonj k'eeni. ¹⁰ A wede soɗ k'isiyo sulɗi k'armika, wo a wede soɗ ki rootiyto k'ono ɗonj Raa y'agisa. A wede soɗ ki suuniyo k'ita k'undiyagi, yode eɗ onamí ettiyo t'urzi k'Unde Raa, wo yode eɗ onamí ettiyo t'urzi Meeda siitanɗani. A wede soɗ k'orbe t'ono ɗonj doolo, wo a wede soɗ ki kama k'ono geɗno. ¹¹ Wo ɗe Unde tinj tod'te soo wo tode batum eliyo sulɗi pay geɗ me. A wede tuuku toɗ ti-d'eliyo munda siidi siidi aa tod' ti dehu*.

Donj pay i ziipe addaɗ a Isa'ŋ kane tudde k'Almasi

¹² Kine in suune tudde wede gette tod'tinj soo, wo mokiyagutú baadaɗ. Wo ɗe mokiyagi baadaɗ toɗ, tudde tinj soo. Geɗ ki ɗonj kettiyo kaɗ soo t'Almasi toɗ kane

---

* 12:11 12.11 Kun wollo adda mattup ki Romej 12.6-8.

aa tudde gettiyo†. ¹³ Derec kine pay, ise Yawudiyagi, Yawudiyagi ye, ise ñulagi, ñulagi ye toŋ maŋ, kine Raa y'in ti'n zuyye batem, y'in ti'n gitte kaŋ soo t'Unde Kamileŋ soo gettiyo, wo in t'ize tudde soo. Wo kine pay Raa y'in di'n ûune addiŋ t'Unde soo gettiyo.

¹⁴ Tudde wede gette mokutú soo ñaŋŋal ye, wo ñe mokiyagutú ñaadaŋ. ¹⁵ Aakede zina t'a roote, t'a t'eese: «Nuŋ te bey ye geŋ, iŋkino ni k'ise moke ki tudde ye.» Ise t'a roote iŋkino toŋ, tod'te daayum moke ki tudde. ¹⁶ Soŋ aakede kuude y'a roote, y'a t'eese: «Nuŋ ersa ye geŋ, iŋkino ni k'ise moke ki tudde ye.» Ise yi roote iŋkino toŋ, yoŋ daayum moke ki tudde. ¹⁷ Aame tudde pay tod'te ersa maŋ, in d'olliga ti moo me? Aame tudde pay tod'te kuude maŋ, in d'eede ti moo me? ¹⁸ Wo ñe Raa yi ziipe moke tuuku ekki tudde geŋ aa yoŋ yi dihe. ¹⁹ Aame mokiyagi pay geŋ i t'ize moke soo maŋ, geŋ tudde a too me? ²⁰ Iŋkino maŋ, mokiyagi ñaadaŋ wo i-t'isiyo tudde soo.

²¹ Geŋ ñerec, ersa ti k'aane ti ki roote ye a bey, t'a t'eese: «Kee ni ki dehu ye me.» Ise eego toŋ ti k'aane t'an ki roote ye a zoŋ, t'a t'eese: «Kune n'un ki'n dehu ye me.» ²² Wo ñe ki too maŋ, mokiyagi tudde ñoŋ in elkiyo an k'aane an ki nooge munda ye geŋno toŋ, tudde daa kane ti k'aane ye. ²³ Mokiyagi ñoŋ in an k'eliyo suma ye geŋ, kane'ŋ in di'n boohiyo beehiye a jiire. Mokiyagi ñoŋ i dehu ñuwo an ki'n wolle ye kono sukuyagi geŋ, in di'n mulpiyto a jiire. ²⁴ Mokiyagi tudde ñoŋ ki wolliyo sukuyagi ye geŋ, kane'ŋ i ki dehu in gi di'n mulpite iŋkino ye. Wo ñe Raa y'ikkima tudde'ŋ kono t'urzi geŋ mokiyagi ñoŋ in an k'eliyo suma ye geŋ, an d'ooniyo suma beehiye a jiire. ²⁵ Y'ize iŋkino kono mokiyagi tudde an ki t'âhinte ye, wo ñe a lekkiyadaŋ an d'elke ti tuddaŋ. ²⁶ Aame moke soo yi dabirsa maŋ,

† 12:12 12.12 Kun wollo adda mattup ki Romeŋ 12.4-5.

kane pay geŋ miŋ an dabirsa ti yode. Aame moke soo y'uune tamma maŋ, kane pay geŋ miŋ an isiyo uŋsuwo ti yode.

²⁷ Wo ki kotto kune'ŋ tudde k'Almasi, wo wede tuuku toŋ moke ki tudde yode. ²⁸ Injino maŋ adda diine ɗoŋ ogiyso ti suma k'Isa geŋ, ki poone Raa yi ziipe ɗoŋ zina k'Isa, ki sirwe nebiyagi, k'aduwe ɗoŋ dooyiso ɗuwo. Saŋ maŋ ɗoŋ Unde Kamileŋ t'an ele munda k'isiyo sulɗi k'armika, k'eliyo beeko a ɗoŋ k'eeni, ki noogiyo ɗuwo, ki dokkiyo ɗuwo, wo k'orbe t'ono ɗoŋ doolo.

²⁹ Ki kotto kane pay geŋ ɗoŋ zina k'Isa ye, kane pay nebiyagi ye, kane pay an ki dooyiso ɗuwo ye. Kane pay an k'isiyo sulɗi k'armika ye, ³⁰ kane pay Unde Kamileŋ t'an k'ele ye munda k'eliyo beeko a ɗoŋ k'eeni me. Kane pay an ki t'ise ɗoŋ orbe t'ono ɗoŋ doolo ye, kane pay an ki t'ise ɗoŋ kama k'ono ɗoŋ doolo ye. ³¹ Injino maŋ wede tuuku toŋ ti diinaguŋ yi deho munda wede beehiye Unde Kamileŋ t'eliyo. Wo ɗe aŋken urzi wede beehiye a jiire pay n'un di y' kaza.

13

Geyyiso ti jiire sulɗi pay

¹ Kun ollo, aase n'a orba t'ono ɗoŋ doolo ise ono maaleekiyagi toŋ, wo ɗe o k'ede geyyiso ye maŋ, geŋ nuŋ aakede maala ti mōolo ise aa sukulmo t'isiyo tarkuuse ki bita. ² Aase nuŋ Unde Kamileŋ tod' t'ele munda ki rootiyto k'ono ɗoŋ Raa y'agisa, ise n'a suune ita sulɗi ombiɗe pay, ise o d'ede suuniyo ki sulɗi pay, wo ise urzi zaapu k'addó a Isa y'aase zakidí i jiire pay, n'aane ni di roote a tokomo t'erŋ mi-ɗeeto, toŋ t'a-ɗeete*, wo ɗe o k'ede geyyiso ye maŋ, geŋ nuŋ aa munda ki bita. ³ Wo

* 13:2 13.2 Kun wollo adda mattup ki Matiye 17.20; 21.21 wo Markus 11.23.

aame n'a-dokkidfa laalayó pay a d'ofɔ an k'ede munda ye, ise ni-ti t'ele tuddó adda k'uwwo n'a t'ogge toŋ, wo d'e o k'ede geyyiso ye maŋ, a ki n' nooge ti munda ye.

⁴ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, yoŋ y'a ombina wo d'uwwo y'an d'ise beehiye. Yi ki kolbike ye, yi ki makile ye, wo yi ki kili tuddí ye. ⁵ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, yi k'isiyo suldi sukiyagi ye, yi ki woliyo munda k'aggadí d'afɔŋal ye, yi ki kulkiso ye, wo yi ki seedu maake ye. ⁶ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, ulbí i-k'isiyo uŋse ye a suldi d'ofɔ d'uwwo an isiyo ki diine ye geŋ me, wo d'e ulbí i isiyo uŋse a suldi d'ofɔ d'erec. ⁷ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, yoŋ y'isiyo tambobino a suldi pay, a suldi pay yi zaapu addí a Isa, a suldi pay yi zaapu elkisadí a Raa, wo yi d'ombine a suldi pay.

⁸ Geyyiso gette tod'te ti ki d'afɔŋa ye. Wo munda wede Unde Kamileŋ t'eliyo ki rootiyto k'ono d'ofɔ Raa y'agisa'ŋ, onniyo soo y'a ôhira. Munda k'orbe t'ono d'ofɔ doolo toŋ, y'a d'afɔŋa. Wo suuniyo suldi d'ofɔ ki Raa ki rootiyto a d'uwwo toŋ, t'a ôhira. ⁹ Derec, kine suuniyadiŋ t'a biite, wo ono d'ofɔ Raa y'agisa toŋ, a rootiytadaŋ in a beetiyo. ¹⁰ Wo d'e suldi pay a t'îida a munda wede Raa yi dehu'ŋ, munda wede a-biite a t'isa umbo.

¹¹ Kun ollo, aame nuŋ ulo neŋku, ni rootiyto ki neŋkuwo, elkisadó ki neŋkuwo wo suuniyadó toŋ ki neŋkuwo. Wo d'e aame ni t'ize goole maŋ, suldi neŋkuwo n'a iili. ¹² Ankeŋno kine suldi in ki'n woliyo kereŋ ye, in'ni woliyo aa adda kaynaaŋa mazzini, wo d'e saŋ maŋ suldi in di'n wolley kereŋ a d'afɔŋadiŋ. Ankeŋno suuniyadó t'a biite, wo d'e saŋ maŋ Raa n'a yi suuney kereŋ aa yoŋ yi ni zuune.

¹³ Wo d'e ankeŋ i d'ede suldi ad'o, kane an lekkiyo ki daayum: zaapu k'adde a Isa, zaapu k'elkiso, wo geyyiso. Wo d'e ti diine suldi ad'o geŋ, geyyiso t'a jiire.

14

Rootiyto k'ono fɔŋ Raa y'agisa ti orbe t'ono fɔŋ doolo

¹ Injino maŋ ki poone'ŋ, kun deho urzi geyyiso fɔwo. Wo kun deho soŋ sulɗi fɔŋ Unde Raa t'eliyo, wo a jiiire'ŋ munda ki rootiyto k'ono fɔŋ Raa y'agisa. ² Ki wede orbe t'ono fɔŋ doolo'ŋ, y'orbe a Raa, a fɔwo ye. Ono geŋ wenda soo toŋ umbo a suune itadaŋ me, wo t'urzi k'Unde Kamilenŋ yi d'orbe ono fɔŋ ombidɛ ettiyo ti Raa. ³ Wo fɛ ki wede i rootiyto ono fɔŋ Raa y'agisa'ŋ, yi rootiyto a fɔwo: y'a-ti'n zaapu a urzi an di t'ihira a urzi zaapu k'addaŋ a Isa, y'an d'eeliyo kooke wo y'an di'n selliyo. ⁴ Wede y'orbe t'ono fɔŋ doolo'ŋ, yode batum a t'ihira a urzi zaapu k'addi a Isa me, wo fɛ wede yi rootiyto ono fɔŋ Raa y'agisa'ŋ, yi noogiyto fɔŋ pay ogiyso ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addaŋ a Isa. ⁵ Ki nuŋ maŋ, beehiye ni dehu kune pay kun d'orba t'ono fɔŋ doolo, wo fɛ ni dehu a jiiire kun di rootite'ŋ ono fɔŋ Raa y'agisa. Wede yi rootiyto ono fɔŋ Raa y'agisa'ŋ, yi jiiire wede orbe t'ono fɔŋ doolo, wo aame ise y'orbe t'ono fɔŋ doolo maŋ, i dehu wedusu y'a ti'n kime ono geŋ ti onamguŋ, kono fɔŋ pay ogiyso ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addaŋ a Isa.

⁶ Wo aŋkenŋ zamba ki nuŋ, kun ollo, aakede n'a ette di kune wo n'un d'orba t'ono fɔŋ doolo maŋ, un ki'n nooge ti munda ye. Ki too maŋ i dehu n'un d'orba ono fɔŋ un di kize munda wede Raa y'oodɓibe ita, ise suuniyo, ise ono fɔŋ Raa y'agisa, ise dooyiso toŋ maŋ. Para maŋ un ki'n nooge ti munda ye. ⁷ Geŋ injino kay ki sulɗi k'otoro fɔŋ aakede siraro ti kundije me. Wo aame kane geŋ mooladaŋ si-sidaŋ ye maŋ, k'a suune mummino, eŋ an baahu siraro wo eŋ an ondige kundije me? ⁸ Wo aame bunno ti moolo'ŋ fɔwo an k'ollige kereŋ ye maŋ, wee wee a okkima tuddi k'arka me? ⁹ A kune toŋ injino kay, aame

onamguɗ kun rootiyto kereɗ ye maɗ, mummino ɗuwo an di suune itadaɗ me? Injino maɗ kun orbe a maaye. ¹⁰ Ki kotto adda duniya ette ita k'ono ɓaadaɗ, wo ɗe ɗoɗ tuuku toɗ an suune onamaɗ onamaɗ. ¹¹ Wo aame wede y'o orbe onamí ni ki'n suune ye maɗ, nuɗ a ɗaana yode aa torgusu, wo yode toɗ a ɗaana nuɗ aa torgusu. ¹² Geɗ ki kune toɗ injino. Kun dehu t'addugun pay sulɗi ɗoɗ Unde Raa t'eliyo, wo kun deho sey a ceere sulɗi ɗoɗ a nooge ɗoɗ ogiyo ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addaɗ a Isa me.

¹³ Kono kamo wede orbe t'ono ɗoɗ doolo'ɗ i dehu y'a tonde Raa, kono Unde Raa ti di t'ele munda ki kama k'ono genno pây. ¹⁴ Aame ni tonɗiyo Raa t'ono ɗoɗ doolo maɗ, o eliyo ono ɗoɗ ni-tonɗiyo geɗ Unde Kamilen, wo ɗe to eedó soodo a elkiso ti ki naabiya ye. ¹⁵ Injino n'aase mummino me? N'a tonde Raa t'ono ɗoɗ ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen, wo soɗ n'a tonde t'eedó soodo a elkiso t'ono ɗoɗ ɗuwo an'ni suune. N'a ôore t'ono ɗoɗ ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen, wo soɗ n'a ôore t'eedó soodo a elkiso t'ono ɗoɗ ɗuwo an'ni suune. ¹⁶ Aame ki rootiyo koɗuwo a Raa t'ono ɗoɗ ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen ɗaɗɗal maɗ, mummino wede kino baa y'ollige, y'aane y'a roote «Eyye» a onamá ɗoɗ ki rootiyo koɗuwo a Raa me? Yi k'aane yi ki roote ye, kono ono ɗoɗ ki rootiyo geɗ yi ki'n suune ye. ¹⁷ Derec, onamá ɗoɗ ki rootiyo koɗuwo a Raa geɗ kane beehiye ɓaadaɗ, wo ɗe leemadá a ki y' noogiyo ye y'a t'ihira a urzi zaapu k'addí a Isa me.

¹⁸ Nuɗ n'a t'eese koɗuwo a Raa kono n'orbe t'ono ɗoɗ doolo ɓaadaɗ i jiire kune pay. ¹⁹ Wo ɗe a diine ɗoɗ ogiyo ti suma k'Isa, ni dehu a jiire t'eedó soodo a elkiso ni rootite ono paat ɗaɗɗal ɗoɗ ɗuwo an'ni suune, kono an di'n dooye eego bee miɗ, n'a orba ɓaadaɗ t'ono ɗoɗ doolo ɗuwo an ki'n suune ye.

²⁰ Zemba ki nuŋ, a urzi k'elkiso kun t'ise aa inŋi sunŋi ye. Eyye, a urzi k'isiyo k'oldiko kun t'iso aa inŋi sunŋi, wo de a urzi k'elkiso kun t'iso doŋ i-dirse. ²¹ Ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, an'de:

«Galmeega Raa y'ede:

A doŋ k'Izirayel eŋ

n'an rootita t'urzi duwo doŋ orbe t'ono doŋ doolo.

N'an rootita ti bize torgagi,

wo n'iza inŋino toŋ, nuŋ Raa an ki n' olliga ye*.»

²² Inŋino maŋ munda wede Unde Kamilen t'eliyo k'orbe t'ono doŋ doolo'ŋ, yoŋ geŋ munda i-kaza toogo Raa a kane doŋ i ki ziipe addaŋ a Isa ye, wo a kane doŋ i ziipe addaŋ a Isa, i ki kaza munda ye. Wo de munda wede Unde Kamilen t'eliyo ki rootiyto k'ono doŋ Raa y'agisa'ŋ, yoŋ geŋ munda i-kaza toogo Raa a kane doŋ i ziipe addaŋ a Isa, wo a kane doŋ i ki ziipe addaŋ a Isa ye, i ki kaza munda ye. ²³ Kun ollo, aakede kune doŋ ogiyo ti suma k'Isa kun t'ugiye pay kaŋ soo wo kune pay kun orbe t'ono doŋ doolo, wo wede i ki ziipe addi a Isa ye, ise wede kino baa yi t'iide diinaguŋ y'illiga maŋ, ki kotto y'a t'eese kune doŋ maadagi. ²⁴ Wo de soŋ aakede kune pay kun rootiyto ono doŋ Raa y'agisa, wo wede i ki ziipe addi a Isa ye, ise wede kino baa yi t'iide diinaguŋ y'illiga maŋ, onamguŋ geŋ a yi seeda wo y'a suune lekkiyadi oldo a daana Raa me. ²⁵ Inŋino munda wede ombide adda k'addi yi y'udde keren, y'a t'ottile zumayi a siido, y'a t'imme Raa wo y'a t'eese: «Ki kotto Raa yoŋ a diinaguŋ.»

Suldi t'urzizaŋ a diine doŋ ogiyo ti suma k'Isa me

²⁶ Inŋino maŋ zemba ki nuŋ, aame kun t'ugiya kaŋ soo maŋ, kun d'isa mummino me? Ti diinaguŋ wede soŋ y'a ambe ooro, soŋ y'a t'ele dooyiso k'ono Raa, ise y'un kize

* 14:21 14.21 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 28.11-12.

mundā wede Raa y'iidfiba ita, wede soŋ y'un d'orba t'ono d'ŋ doolo, wo soŋ y'un ti'n kime t'ono d'ŋ kun d'orbe geŋno. Pay kun ise geŋ, i dehu a nooge zemba an di t'ihira a urzi zaapu k'addaŋ a Isa. ²⁷ Aame kun dehu kun d'orba t'ono d'ŋ doolo maŋ, i dehu d'ŋ sire, baadaŋ d'ŋ aɗo a orba me, soŋ k'ita bakadí bakadí, wo i dehu wedusu y'a ti'n kime ono d'ŋ an orbe geŋ me. ²⁸ Aame wenda ki kama k'ono geŋ umbo maŋ, leema wede orbe a daana d'ŋ ogiyso ti suma k'Isa geŋ y'anna, y'orbu adda k'addí wo a Raa. ²⁹ Ki kane nebiyagi'ŋ, i dehu a rootite d'ŋ sire umbo'ŋ d'ŋ aɗo, wo d'ŋ soŋ an d'olliga wo an di wolle. ³⁰ Wo de aame wede doolo ti diinaguŋ y'uune ono d'ŋ Raa yi-iidfiba ita maŋ, i dehu wede i rootiyto geŋ y'a anniga. ³¹ Kune pay kun aane kun di rootite ono d'ŋ Raa y'agisa me, wo i dehu wede soŋ k'ita bakadí bakadí, kono d'uwu pay an t'oone dooyiso wo kooke. ³² Kane nebiyagi'ŋ, tuddaŋ an ti seedu wo ono d'ŋ Raa y'agisa an di'n rootiyo a urzizaŋ. ³³ Ni rootiyo injino, kono Raa yi ki dehu ye suldi d'ŋ a urzizaŋ ye me, wo de yoŋ Raa ki toose. Geŋ aakede d'ŋ ki Raa pay ogiysito ti suma k'Isa ge d'isiyo.

³⁴ Adda diine d'ŋ i t'ugiye geŋ, erayi an anna. Kane an k'ede urzi ki rootiyto ye, an ki-kili t'ekki kuuli ye†, geŋ aa an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa. ³⁵ Aame erayi an dehu an di suune ita k'ono d'ŋ an illiga maŋ, geŋ an tondoy kuulizaŋ a boy, kono sukiyagi erewo t'a t'ooziga t'a rootite adda diine d'ŋ i t'ugiye ti suma k'Isa me.

³⁶ Kun elkiyo'ŋ ono Raa an iise ki poone ti di kune ko? Wo kun elkiyo'ŋ uune ono Raa kune sigguŋ ko? Aha injino ye! ³⁷ Aame wede y'elkiyo yoŋ nebi, ise y'elkiyo yoŋ i-d'ede mundā ti doolo Unde Kamileŋ t'eliyo toŋ maŋ, i dehu y'a suune adda k'addí ono d'ŋ n'un raaniya enno

---

† 14:34 14.34 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 11.3; Epez 5.22; 1 Timote 2.12 wo Tit 2.5.

toŋ, kane sulɗi ɗoŋ Galmeega yi dehu kun d'ise. ³⁸ Wo ɗe aame ono eŋ wede yi'ni koogire maŋ, yode toŋ Raa y'a yi kiigira kay.

³⁹ Injino maŋ zembɓa ki nuŋ, kun deho t'addugun pay kun t'iso ɗoŋ rootiyto k'ono ɗoŋ Raa y'agisa. Wo kun an t'eegire ye a ɗoŋ orbe t'ono ɗoŋ doolo me. ⁴⁰ Wo ɗe aame kun t'ugiyen maŋ, sulɗi pay kun ti'n iso a urzizaŋ daa tarkuuse.

15

Balɗiya k'Almasi ti diine ɗoŋ unto

¹ Zembɓa ki nuŋ, ankeŋ ni dehu n'un di-ɗoole sey a Rabila Majaanawa ere n'un gizite te. Tode gette kun illiga wo kun a seefu zakidɗi eego, ² wo t'urzi tode kun d'utta, aame kun a ziiɗa zakidɗi a ono ɗoŋ n'un gizite maŋ. Wo kun a ki ziiɗa ye maŋ, urzi zaapu k'addugun a Isa geŋ ki bita.

³ Munɗa wede ki poone a jiiire, nuŋ n'unni duuye dooyiso ere nuŋ batum an ni duuye: Almasi y'inda k'oldikadiŋ, geŋ a-t'iide a ono ɗoŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa*. ⁴ Yoŋ an di y'eele adda muuzo, saŋ onniyo sire k'aduwe maŋ Raa y'a ti y' bilɗe, geŋ a-t'iide a ono ɗoŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa†. ⁵ Aame yi bilɗe maŋ yi di gize tuddi a Piyer, saŋ a ɗoŋ zina ɗoŋ koomat makumu sire‡. ⁶ Saŋ y'an di gize tuddi a zembɓa i ziipe addaŋ a Isa kane meeda paat t'uto, an t'ugiyen ume soo. Ɗoŋ baadaŋ

---

* 15:3 15.3 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.5-12. † 15:4 15.4 Kun wollo adda mattup ki Soom 16.10 wo Oze 6.2. ‡ 15:5 15.5 Kun wollo adda mattup ki Lik 24.34; 24.36; Matiye 28.16-17; Markus 16.14 wo Zaŋ 20.19.

ti diinayan an lekkiyo zeere botto, wo ɗon miibi i t'inda me[§]. ⁷ Saŋ yi di gize tuddi a Zak wo a ɗon zindi pay.

⁸ Saŋ k'ita ti kane pay geŋ, a nuŋ Pool toŋ y'o di gize tuddi, nuŋ wede aa an buuye booyiso. ⁹ Derec, ti diine ɗon zina k'Isa pay, neŋku a jiire miŋ nuuno. Nuŋ ni k'ide ye an di'n waake wede zina k'Isa me, kono ɗon ki Raa ogiysito ti suma k'Isa ni'ni dibire ɗaadan*. ¹⁰ Wo ɗe ti beeko ere ki Raa, yoŋ y'a n'ize aa kun ni wolleyo enno, wo beeko ere y'o ele gette a ki t'iiziga ki bita ye. Wo ɗe n'a niibe n'a jiire kane ɗon zina k'Isa pay. Naabo gette n'ize ti toogadó ye, wo ɗe n'ize ti beeko Raa ere a eedó. ¹¹ Inkiŋo maŋ ise nuuno ise ɗon zina k'Isa ongoŋ, geŋno ono ɗon kaye ay kazita, wo a kane geŋno kun d'umbe me.

Balɗiya ki ɗon i t'inda

¹² Kaye ay kazita Almasi, yoŋ Raa yi ti y' bilɗe ti diine ɗon unto, wo ɗe mummino ɗon ongo ti diinagun an di rootiyo ɗon i t'inda balɗiyadan umbo me? ¹³ Aame ɗon i t'inda balɗiyadan umbo maŋ, Almasi toŋ Raa yi ki ti y' bilɗe ye ti diine ɗon unto me. ¹⁴ Wo aame Almasi Raa yi ki ti y' bilɗe ye ti diine ɗon unto me maŋ, ono ɗon ay kazita eŋ ki bita, wo kune toŋ kun ziipe addugun ki bita. ¹⁵ Wo aame ɗon i t'inda Raa yi ki ti'n balɗa ye'ŋ derec maŋ, geŋ i-kaza Almasi Raa yi ki ti y' bilɗe ye ti diine ɗon unto me. De inkiŋo maŋ kaye ɗon i kazita ono Raa eŋ ay kazita butte, wo kaye ono ɗon ay gizite a ɗuwo, Almasi yi bilɗe ti diine ɗon unto toŋ butte. ¹⁶ Aame ɗon i t'inda Raa yi ki ti'n balɗa ye maŋ, geŋ i-kaza Almasi toŋ Raa yi ki ti y' bilɗe ye ti diine ɗon unto me. ¹⁷ Wo aame Almasi

---

§ 15:6 15:6 ɗon ɗaadan ti diinayan an lekkiyo zeere botto, wo ɗon miibi i t'inda me: I-kaza t'ume Pool yi raaniya mattup ettiyo. * 15:9 15:9 Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗon zina 8.3; 9.3-6.

ti diine ɗoŋ unto Raa yi ki ti y' bilɗe ye maŋ, geŋ kun ziipe addugun a Isa ki bita, wo kun lekkiyo daayum adda k'oldiko botto. ¹⁸ Injino kane ɗoŋ i ziipe addaŋ a Almasi wo i t'inda'ŋ, an digge. ¹⁹ Aame kine in ziipe elkisadiŋ a Almasi kono y'in di'n nooge a lekkiyadiŋ ere a duniya ettiyo ɗaŋŋal maŋ, geŋ kine lekkiyadiŋ sommagi i jiire ɗoŋ pay.

²⁰ Wo ɗe ki kotto maŋ, Almasi Raa yi ti y' bilɗe ti diine ɗoŋ unto me. Yoŋ wede ki poone Raa yi ti y' bilɗe ti diine ɗoŋ unto, kono in di kize ɗoŋ doolo i t'inda'ŋ Raa y'an ti'n balɗa kay. ²¹ Derec, in suune unto ti t'iido duniya t'urzi wedusu, geŋ injino balɗiya ki ɗoŋ i t'inda toŋ t'iido t'urzi wedusu. ²² Kine ɗuwo pay in t'unto, kono in uɗɗo t'urzi mugiyiŋ Adum†. Geŋ injino kay, ɗoŋ i lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi, Raa y'a ti'n balɗa‡. ²³ Wo ɗe Almasi t'onniyo balɗiyadi yoŋ Raa yi ti y' bilɗe ki poone. Wo kane ɗoŋ ki yode Almasi toŋ t'onniyo balɗiyadaŋ, kane toŋ Raa y'a ti'n balɗa a onniyo ere Almasi yi kimo gette. ²⁴ Aame geŋ kane ɗoŋ pay an d'ede urzi ki dokkiyo, ɗoŋ pay an d'ede toogo, wo ɗoŋ pay an d'ede moziko geŋ, Almasi y'an ti latta, wo saŋ yi di t'ela moziko a Meegi Raa. Geŋ injino duniya t'a ɗaŋga. ²⁵ Derec, i dehu Almasi y'a oomi moziko bini onniyo ere Raa yi di'n isa ɗoŋ k'aduzi aa munda ki bita ti ɗandi zoŋɗi§. ²⁶ Adu wede k'ita Raa y'a yi t'ida, tod'te unto. ²⁷ Ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Raa y'a ti y' ziipe goole t'ekki sulɗi pay*.» Wo ɗe a ume wede an'de «t'ekki sulɗi pay» geŋ, kun suuno Raa adda sulɗi genno ye, kono yode i-ele sulɗi pay a Almasi me. ²⁸ Aame Raa yi ti y' ziipa Almasi t'ekki sulɗi pay maŋ,

---

† 15:22 15.22 Kun wollo adda mattup ki Zenez 3.17-19. ‡ 15:22 15.22 Kun wollo adda mattup ki Romeŋ 5.12-21. § 15:25 15.25 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. * 15:27 15.27 Kun wollo adda mattup ki Soom 8.7.

yode Almasi batum yi-d'ottila a Meegí Raa. Injino manj Raa siidí a ooma moziko t'ekki suldi pay me.

²⁹ Ankerj kun elko a kane donj i suyyiso batem, ti suma ki donj i t'inda. An elkiyo an t'oonaa moo me? Aame ki kotto donj i t'inda Raa y'an ki ti'n balda ye manj, ki moo me an suyyiso batem a suma kane me? ³⁰ Wo ki moo me kaye batum, daayum ay lekkiyo lekkiyo ere aa a biza zire te? ³¹ Zemba ki nuñ, derec nuñ onniyo ti onniyo n'ambu puuzadó, wo ki kotto, kono kune geñ nuñ ulbó unse kono kun lekkiyo kettiyo kanj soo ti Galmeegiñ Isa Almasi. ³² A geeger k'Epez, donj baadañ an o-di t'iiziga nuñ n'a niikiwe tuddó aa ni deyyiso ti seydi balda. Aame n'ize injino a urzi lekkiyo ere a duniya danñal manj, a nuñ daakatú moo me? Aame donj i t'inda Raa y'an ki ti'n balda ye manj, kine in iso aakede donj ongo an rootiyo, an'de: «In oomo, in oobo, kono soggo in ti t'inda†.»

³³ Kune'ñ wenda soo toñ y'oola elkisadí ti ti y' dagga ye. Kun suuno ono donj ongo an rootiyo, an'de: «Wede i sooru ti wede k'oogire geñ, yode toñ wede k'oogire kay.» ³⁴ Elkisagunj ere oldo kun t'oolo, kun ti kami k'urzi wede derec, wo kun ise oldiko ye. Derec, donj ongo ti diinagunj Raa an ki y' suune ye botto, wo ni rootiyo injino sukiyagi a kune.

Tudde ki donj Raa yi ti'n balda

³⁵ Wo de wenda y'a tonde, y'a t'eese: «Donj i t'inda an di balda kanj mummino me, wo ti tudde ere tuuku te?» ³⁶ Kee wede elkisadá umbo! Buzu wede ki korso'ñ i-ti ruumiyo foo minj, i t'adfiya i-lekkiyo zeere kollo. ³⁷ Aame ki korso geñ ki ki korso koyile ye a t'adfa me, ki korso inñi, ise

† 15:32 15.32 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 22.13.

modu ise moo toŋ maŋ. ³⁸ Aame ki ti giira maŋ, Raa yi-d'eliyo tudde i-t'adɗiya soole aa yi dehu, maŋ a buzu tuuku toŋ yi-d'eliyo koyilayí koyilayí.

³⁹ Sulɗi ɗoŋ pay i puukiyo'ŋ, wede soŋ tuddí sittú sittú. Tudde ki ɗuwo sittú, ki seyɗi sittú, ki embi sittú, wo ki puuni toŋ sittú. ⁴⁰ I d'ede tudde ki sulɗi ɗoŋ a kandaane, wo tudde ki sulɗi ɗoŋ a siidɗo. Wo sulɗi ɗoŋ a kandaane geŋ, majjaanika ki tuddaŋ sittú ti ɗoŋ a siidɗo me. ⁴¹ Majjaanika peedɗo sittú, majjaanika tere sittú, majjaanika moldali sittú, ise moldali ti tuddaŋ toŋ majjaanikadaŋ sittú sittú.

⁴² Geŋ aasa iŋkino kay, balɗiya ki ɗoŋ i t'inda me. Tudde ere in t'ottibe a siidɗo tod'te i-ti ruumiyo, wo tudde ere i-balɗa tod'te i ki ruumiyo ye. ⁴³ Tudde ere in t'ottibe a siidɗo tod'te ki bita, wo ɗe aame Raa yi ti balɗa geŋ, t'a t'isa majjaanawa. Tudde ere in t'ottibe a siidɗo tod'te toogatú umbo, wo ɗe aame Raa yi ti balɗa geŋ, ti-t'oonaa toogo ɗaadaŋ ⁴⁴ Tudde ere in t'ottibe a siidɗo tod'tiŋ tudde ere in di lekkiyo duniya ɗaŋŋal, wo ɗe aame Raa yi ti balɗa geŋ, t'a lekka ti toogo k'Unde Kamileŋ. Iŋkino maŋ i d'ede tudde ere in di lekkiyo a duniya ɗaŋŋal, wo i d'ede soŋ tudde ere in di lekka ti toogo k'Unde Kamileŋ. ⁴⁵ Ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wedusu wede ki poone, yoŋ wede tudde sundí Adum, Raa yi-d'ele puukiyo‡.» Wo ɗe Adum wede k'ita, yoŋ Unde y'an d'eliyo lekkiyo a ɗuwo. ⁴⁶ Iido ki poone'ŋ tudde ere i ki lekkiyo ti toogo k'Unde Kamileŋ ye, iido'ŋ tudde ere ki lekkiyo a duniya ɗaŋŋal, wo saŋ tudde ere i lekkiyo ti toogo k'Unde Kamileŋ t'a iido k'ita. ⁴⁷ Wedusu wede ki poone yoŋ ki siidɗo, Raa yi y'iibidɗa ti odde siidɗo§. Wo ɗe wedusu wede

---

‡ 15:45 15.45 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7. § 15:47 15.47 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7.

ki sirwe yoŋ y'iido ti kandaane. ⁴⁸ Duwo ɗoŋ pay a siido en, an deeyiso Adum kono yoŋ Raa yi y'iibida ki odde siido. Wo kane ɗoŋ pay a kandaane geŋ, an deeyiso Almasi kono yoŋ y'iido ti kandaane.

⁴⁹ Wo aŋkenno kine in deeyiso wedusu wede Raa y'i-ibida ti odde siido, geŋ saŋ injino kay in deeya wedusu wede iido ti kandaane. ⁵⁰ Kun ollo zemba ki nuŋ, enno munda wede ni rootiyo me: Wedusu ti tuddi ere ette, yi ki t'ette ye adda Moziko Raa te, wo tudde ere a-ruuma gette, tudde ere i ki ruumiyo ye, ti ki ti t'ooney ye.

⁵¹ Aŋken kun ollo, n'un t'oodo ita a munda wede ombide ki Raa: Kine in ki ti t'inda pay ye, wo de pay tuddi Raa y'a ti-kima. ⁵² Eyye, parre wede ki ɗangu y'a oola, wo aame y'ila maŋ, a kaamiki aa wedusu y'igge edayi ribiŋ geŋ, kane ɗoŋ i t'inda Raa y'a ti'n balda ti tudde ere i ki ruumiyo ye, wo pay kine ɗoŋ zeere tuddi Raa y'a ti-kima*. ⁵³ Injino maŋ tuddi ere a-ruuma ette, i dehu t'a-t'osse tudde ere i ki ruumiyo ye t'eego, wo tuddi ere k'unto ette, i dehu t'a-t'osse tudde ere i k'unto ye t'eego.

⁵⁴ Aame tuddi ere a-ruuma ette ti t'ussa tudde ere i ki ruumiyo ye, wo tuddi ere a t'inda ette ti t'ussa tudde ere i k'unto ye maŋ, geŋ a-t'etta a ono ɗoŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Unto umbo baa, Raa yi ti jiiere†.» ⁵⁵ Wo soŋ an riije, an'de: «Koŋ unto no, toogadi ere mi ceeriyo too te? Koŋ unto no, arkuzi wede mi towwo duwo too me‡?» ⁵⁶ Kine in suune arku wede unto ti-towwo duwo'ŋ, oldiko, wo oldiko t'ooniyo toogo t'urzi k'oogoro Muusa.

⁵⁷ Aŋken in rooto koduwo a Raa, kono kine in jiiere t'urzi Galmeegiŋ Isa Almasi. ⁵⁸ Injino maŋ zemba ki nuŋ

---

* 15:52 15.52 Kun wollo adda mattup ki 1 Tessaloni 4.15-17. † 15:54 15.54 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 25.8. ‡ 15:55 15.55 Kun wollo adda mattup ki Oze 13.14.

kune dɔŋ ki geyyiso, kun a soodɔ zakidɪ, munda y'un ti'n lekidɪ ye a urzi zaapu k'addugun a Isa me, wo a urzi naabo Galmeega'ŋ un d'odo ki dɛana. Kun suune oodɪbe yeebagun a urzi Galmeega, ti ki t'ingila ki bita ye.

16

Tussiyɔ a dɔŋ ogiyso ti suma k'Isa a Zeruzalem

¹ A urzi tussiyɔ ere kun di nooge dɔŋ ki Raa a geeger Zeruzalem geŋ*, ni dehu n'un di roote'ŋ, kune toŋ kun daano urzi wede n'an ruute a dɔŋ ogiysito ti suma k'Isa a siidɔ Galat an isiyo. ² Ki naabo tussiyɔ gette kun della aaniyadɔ dɔ ye, wo daayum a onniyo dumas maŋ, wede tuuku ti diinagun soŋkadɪ y'uune adda suuk, yi d'adɔ a toogadɪ y'a-zaapo zaapo. ³ Aame n'iiney di kune maŋ, dɔŋ kun biire n'an di'n t'igibey ki Zeruzalem ti mattupiyagi a beezan i-kaza kane a urzi Raazan, an an d'ettye ti munda wede kun tusse me. ⁴ Aame i dehu nuŋ batum toŋ n'a ette kay maŋ, ay t'ettye kaŋ soo.

Pool yi dehu yi torguwa

⁵ Inkiŋo maŋ ni-t'adɔa ti siidɔ Maseduwan dɔo miŋ, n'a ettey di kune kollo, kono ni dihe ni-t'adɔa'ŋ ti siidɔ gettiyo†. ⁶ Aame n'iiney di kune maŋ, ni d'isey onniyto miibi, wo ni wulley muno maŋ, ume reele‡ n'a y'oodɪbey di kune. Inkiŋo maŋ kun o t'eley munda n'a seedey urzizɔ. ⁷ A ettiyadɔ ere ette, ni ki dehu n'a k'engiley kaŋ òhire ye. Aame Galmeega yi dehu maŋ, n'elkiyo ni-lekkey onniyto miibi di kune, saŋ n'a engiley kollo. ⁸ Wo ankenno

* 16:1 16.1 Kun wollo adda mattup ki Romeŋ 15.25-26. † 16:5 16.5 Kun wollo adda mattup ki Naabo dɔŋ zina 19.21. ‡ 16:6 16.6 Ume reele: Di kine gergagi iise ti tere k'aydu bini tere sara, wo dɛ a siidɔ Korent tedɔari dɔŋ geŋ kane oonɛ ki torguwo ti tooko me, kono reele, maaye ti mizzi baadaŋ.

n'a lekke a geeger k'Epez poone bini tarnaape ki Pantekot, ⁹ kono Galmeega y'o t'ihina urzi goole k'isiyo naabo ere ti dfaakatú, ise dfoj k'olmidfayó baadañ toñ mañ§.

¹⁰ Aame Timote y'iiney di kune mañ, kun iso t'urzi tuuku toñ y'a lekke daa k'orgiso a diinaguñ me, kono yoñ yi naabiya ki Galmeega aa nuuno kay. ¹¹ Injino mañ wenda soo toñ ti diinaguñ yi y' kiigira ye. Wo de kun a yi noogo ti munda y'a-kimo ti toose k'ume nuñ me, ay yi delliso ti zemba y'ay di'n t'oona.

¹² A urzi leemadiñ Apolos*, nuñ tañ baadañ ni-d'eele kooke y'a ette di kune ti zemba, wo de yoñ y'ede, ankenno yi k'aane yi k'ette ye, sañ yi uuna urzi y'a etta kollo.

Toose ti ono dfoj ki dangu

¹³ Kun lekko zeere, kun soodfo zakidi a urzi zaapu k'adduguñ a Isa, kun orgide ye, kun ôhor toogo. ¹⁴ Suldi dfoj pay kun ise, kun iso ti geyyiso.

¹⁵ Kune kun suune a siidfo k'Akayi, Stepanas ti dfoj boozí kane'ñ dfoj ki poone i ziipe addañ a Isa, wo an d'ele tuddañ ki naabo kono an di nooge dfoj ki Raa. Injino mañ zemba ki nuñ, n'un di rooto, enno munda wede kun d'ise me: ¹⁶ Duwo dfoj i naabiya injino geñ, kun ollo onaman, wo soñ a wede tuuku yi naabiya wo y'oodfibe yeebadí aa kane geñ me.

¹⁷ Nuñ ulbó unse a aaniya zembaguñ dfoj Stepanas, Portunatus wo Akaykus geñ me. Para mañ nuñ mosogo kune, wo aame an iina geñ, an o-t'iide mosigadó ere a tukki kune te. ¹⁸ A aaniya kane geñ, nuñ addó a t'udige, wo kune toñ adduguñ i t'udige. Kun suuno dfoj injino geñ, kun'ni soodfo bey sire.

§ 16:9 16.9 Kun wollo adda mattup ki Naabo dfoj zina 19.8-10.

* 16:12 16.12 Kun wollo adda mattup ki Naabo dfoj zina 18.24.

¹⁹ Doŋ ogiysito ti suma k'Isa a siidfo k'Aazi an un t'ize toose. Akilas ti Pirisil† wo ti doŋ ogiyso ti suma k'Isa, ogiyso di kane toŋ, an un t'ize toose baadaŋ ti suma Galmeega. ²⁰ Zembā pay doŋ a enno an un t'ize toose. Kun t'eesito tuddugun kaŋ bey sire sire aakede zembā.

²¹ Ono doŋ ki toose eŋ i raanjiya nuŋ Pool ti beezó. ²² Aame wede yi ki giyya Galmeega ye maŋ, geŋ duudfiyo Raa t'a koonā eedí. Galmeega, k'edi! ²³ Geŋ beeko ki Galmeega Isa ti koonā eggun. ²⁴ Nuŋ n'unni giyye pay kono kine in lekkiyo pay kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi.

---

† 16:19 16.19 Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 18.2.

Mattup ki Taasuwa ere Aware

Mukulu: Mattup ki Taasuwa ere Aware (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mukulu)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

523c1c0a-f8ac-5d2f-aebe-7063b0de6b23